

HEIKKI HELIN

PELÄTTYÄ PAREMPI VUOSI

Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2010

1
TUTKIMUSKATSAUKSIA 2011

Helsingin kaupunki
Tietokeskus

1911
2011

HEL S I N G I N
K A U P U N G I N
T I E T O K E S K U S

**TIEDUSTELUT
FÖRFÄGNINGAR
INQUIRIES**

Heikki Helin, p. – tel. 09 310 78394
sukunimi.etunimi@phnet.fi

**JULKAISIJA
UTGIVARE
PUBLISHER**

Helsingin kaupungin tietokeskus
Helsingfors stads faktacentral
City of Helsinki Urban Facts

**OSOITE
ADRESS
ADDRESS**

PL 5500, 00099 Helsingin kaupunki
(Siltasaarenkatu 18-20 A)
PB 5500, 00099 Helsingfors stad
(Broholmmsgatan 18-20 A)
P.O.Box 5500, FI-00099 City of Helsinki
Finland (Siltasaarenkatu 18-20 A9)

**PUHELIN
TELEFON
TELEPHONE**

09 310 1612

**INTERNET
WWW.HEL.FI/TIETOKESKUS/**

**TILAUKSET, JAKELU
BESTÄLLNINGAR, DISTRIBUTION
ORDERS, DISTRIBUTION**

p. – tel. 09 310 36293
tietokeskus.tilaukset@hel.fi

**KÄTEISMYyntI
DIREKTFÖRSÄLJNING
DIRECT SALES**

Tietokeskuksen kirjasto
Siltasaarenkatu 18-20 A, p. 09 310 36377
Faktacentralens bibliotek
Broholmmsgatan 18-20 A, tel. 09 310 36377
City of Helsinki Urban Facts Library
Siltasaarenkatu 18-20 A, tel. +358 09 310 36377
tietokeskus.kirjasto@hel.fi

Helsingin kaupungin tietokeskus
Helsingfors stads faktacentral
City of Helsinki Urban Facts

PELÄTTYÄ PAREMPI VUOSI

Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2010

HEIKKI HELIN

TUTKIMUSKATSAUKSIA
FORSKNINGSRAPPORTER
STUDY REPORTS

2011:1

KANSI

PÄRM

COVER

Jutta Kivilompolo

Kansikuva | Pärmbild | Cover picture.

Heikki Helin

VERKOSSA

ISSN 1796-7236

ISBN 978-952-223-968-6

Sisällys

Esipuhe

1 Tilinpäätösyhteenvedon taustaa

2 Lähtökohdat vuoden 2010 talousarvioiden valmistelulle

3 Tulorahoituksen riittävyys

4 Verotulot

5 Tase

6 Yhteenveto: Suurten kaupunkien vuosi 2010

Liitteet

Liite 1a. Verotulot 2010 (miljoonaa euroa)

Liite 1b. Verotulojen muutos 2010 (miljoonaa euroa)

Liite 1c. Taseen eriä 2010

Liite 1d. Konsernilaskelmien eriä 2010

Liite 2. Kaupunkien tilinpäätöstiedotteet

Liite 3a. Valtion toimenpiteiden vaikutukset kuntien ja kuntayhtymien talouteen valtion talousarviossa, milj. €, muutokset vuodesta 2009 vuoteen 2010
(Suomen Kuntaliitto)

Liite 3b. Arvio veronkevennysten vaikutuksesta kuntien verotuloihin 1997–2011, milj. €
(Suomen Kuntaliitto)

Liite 4. Heikki Helinin tietokeskuksen sarjoissa ilmestyneet suurten kaupunkien talousarvioiden ja tilinpäätösten yhteenvedot 1993–2009

Esipuhe

Erikoistutkija Heikki Helinin jo perinteeksi muodostunut analyysi suurten suomalaisten kaupunkien tilinpäätöksistä on valmistunut. Analyysi tehtiin reaaliajassa. Tilinpäätöstietojen kokoamisen ja analysoinnin nopeutta kuvaa se, että tämä yhteenveto oli valmis kun osa kaupungeista käsitteli tilinpäätöstä kaupunginhallituksessaan maaliskuun 28. päivänä. Tämä oli mahdollista tekijän ja kaupunkien monivuotisen yhteistyön ansiosta.

Tässä raportissa tilinpäätösyhteenvetoa on pyritty kehittämään. Liitteeksi on koottu kaupunkien tilinpäätöstiedotteet.

Niistä ilmenee kaupunkikohtaisia tunteja talouden tilasta. Tilannetta avaavat myös raporttiin liitetyt lehtiotsikot, jotka kuvaavat kuntien talouteen liittyviä uutisia. Kansatalous syöksyi taantumaan vuoden 2008 lopussa. Sitä eivät talouden ennustajat kyenneet huomioimaan. Aluksi veroaukko katettiin velan lisäyksellä. Samaan aikaan käynnistettiin erilaisia säästö-ohjelmia.

Vuoden 2010 tilinpäätökset näyttävät pelättyä paremmilta. Parannus johtuu verotulojen kasvusta. Tämä kasvu perustuu osittain veroprosenttien korotuksiin ja osittain kuntaryhmän kunnallisveron valtiolta tilitetyn jako-osuuden kasvuun, mikä saattaa kuitenkin olla tilapäistä.

Helsingissä maaliskuussa 2011

Timo Cantell
tutkimuspäällikkö

1 Tilinpäätösyhteenvedon taustaa¹

Tämä on 17. Helsingin kaupungin tietokeskuksen sarjoissa julkaistava suurten kaupunkien tilinpäätöstarkastelu². Ensimmäinen tehtiin vuoden 1993 tilinpäätöksistä.

Tarkastelussa on mukana 11 asukasluvultaan Suomen suurinta kaupunkia vuonna 2010. Kun tässä julkaisussa käytetään ilmaisuja suuret kaupungit, tarkoitetaan sillä juuri näitä kaupunkeja.

Tilinpäätösten tarkastelussa on korostunut tarve saada yhteenvedo mahdollisimman nopeasti tilinpäätösten valmistumisen jälkeen. Verkosta tulostettava tilinpäätösyhteenvedo tehtiin ensimmäisen kerran vuoden 2002 tilinpäätöksistä.

Viime vuosina mukana on ollut 10 suurinta kaupunkia. Vuoden 2009 alussa kuntaliitoksen seurauksena Kouvolan asukasluku oli 88 436 ja siitä tuli 10. suurin kaupunki. Koska Pori on ollut mukana kaikissa tilinpäätöstarkasteluissa, en ole halunnut jättää sitä joukon ulkopuolelle, joten mukana on 11 suurinta kaupunkia.

Kuntien talouden vertailu tuntuu vuosi vuodelta käyvän vaikeammaksi, vaikka kaikkien muutosten tarkoituksena on sanottu olleen kuntien vertailtavuuden parantaminen. Ongelmia aiheutuu mm. toimintojen erilaisesta organisoinnista (tavallinen hallintokunta, liikelaitos, osakeyhtiö), organisaatioiden muutoksista ja erityisesti liiketoiminnan järjestelyistä, tilaaja-tuottajamalleista, suurista kaupoista, konsernipankkijärjestelyistä, uudenaikaisista investointien rahoitusratkaisuista ja vastuista.

Kuntien tulopohjan kehityksen hahmottamista vaikeuttavat verotuloihin ja valtionosuuksiin liittyvät valtion ratkaisut. Verotusta on kevennetty ja kuntien veromenetykset on kompensoitu lisäämällä valtionosuuksia. Tämän takia verotulojen kehitys ei enää kuvaa suoraan kunnassa tapahtuvan taloudellisen toimeliaisuuden kehitystä.

Verotuloihin vaikuttaa myös tilitysjärjestelmä. Siihen liittyvistä ongelmista on käytetty nimitystä rytmihäiriö. Vuonna 2010 kuntien tuloveron jako-osuus oli 5 prosenttiyksikköä suurempi kuin vuonna 2008. Tällaisten ulkopuolisten ratkaisujen vaikutus kuntien talouden kehitykseen on usein merkittävämpi kuin kuntien oma ”pitkäjännitteinen talouden tasapainottaminen”.

Tähän koosteeseen on poimittu myös kaupunkien tilinpäätöstiedotteet (liite 2). Talouden kehityksen kuvaamiseksi koosteessa on kuntien talouteen liittyviä lehtiotsikoita.

¹ Raportin kannessa on tekijän ottama kuva xxxx.

² Julkaisut luetellaan liitteessä 4.

2 Lähtökohdat vuoden 2010 talousarvioiden valmistelulle

Valtion toimenpiteet³

Kun kansantalous kääntyi 2008 laskuun, jonka syvyydestä ja kestosta ei kenelläkään ollut tietoa, hallitus kokosi paketin kuntien tukemiseksi. Siihen sisältyivät mm. seuraavat tekijät:

- Yhteisövero-osuuden nosto 10 prosenttiyksiköllä 22,03 prosentista 32,03 prosenttiin vuosina 2009–2011 lisäsi kuntien yhteisöverotuloja vuonna 2009 noin 390 miljoonaa euroa, vuonna 2010 noin 355 miljoonaa euroa ja vuonna 2011 noin 380 miljoonaa euroa.
- Kela-maksun poisto vahvisti kuntataloutta vuonna 2009 nettomääräisesti 78 miljoonaa, ja vuonna 2010 lisäys vuoteen 2009 verrattuna oli 170 miljoonaa euroa.
- Kuntien kiinteistöistä perimien verojen rajoja nostettiin. Tämä lisäsi kuntien kiinteistöverotuloja vähintään 50 miljoonaa euroa vuodesta 2010 lähtien.

Toimenpiteiden yhteisvaikutus kuntien tulolisäyksinä oli silloisten laskelmien mukaan noin 468 miljoonaa euroa vuonna 2009, 649 miljoonaa euroa vuonna 2010 ja vuonna 2011 noin 674 miljoonaa euroa.

Valtionosuusjärjestelmää uudistettiin siten, että hallinnonalakohtaiset valtionosuudet yhdistettiin vuoden 2010 alusta. Tämä toteutettiin kuntien välillä sekä kuntien ja valtion välillä kustannusneutraalisti.

Liitteessä 3 a ovat peruspalvelubudjetin liitteeseen perustuvat Kuntaliiton laskelmat. Niiden mukaan valtion toimenpiteiden vaikutukset kuntien ja kuntayhtymien talouteen valtion talousarviossa olivat yhteensä 207 miljoonaa euroa. Tästä työnantajan Kela-maksun poisto oli 170 miljoonaa euroa ja kiinteistöveron korotus 50 miljoonaa euroa. Kuntien taloutta helpotti yhteisöveron jako-osuuden korotus, mutta se ei valtion laskutavan mukaan ole muutosta edellisvuotisesta eikä ilmene laskelmissa täysimääräisenä.

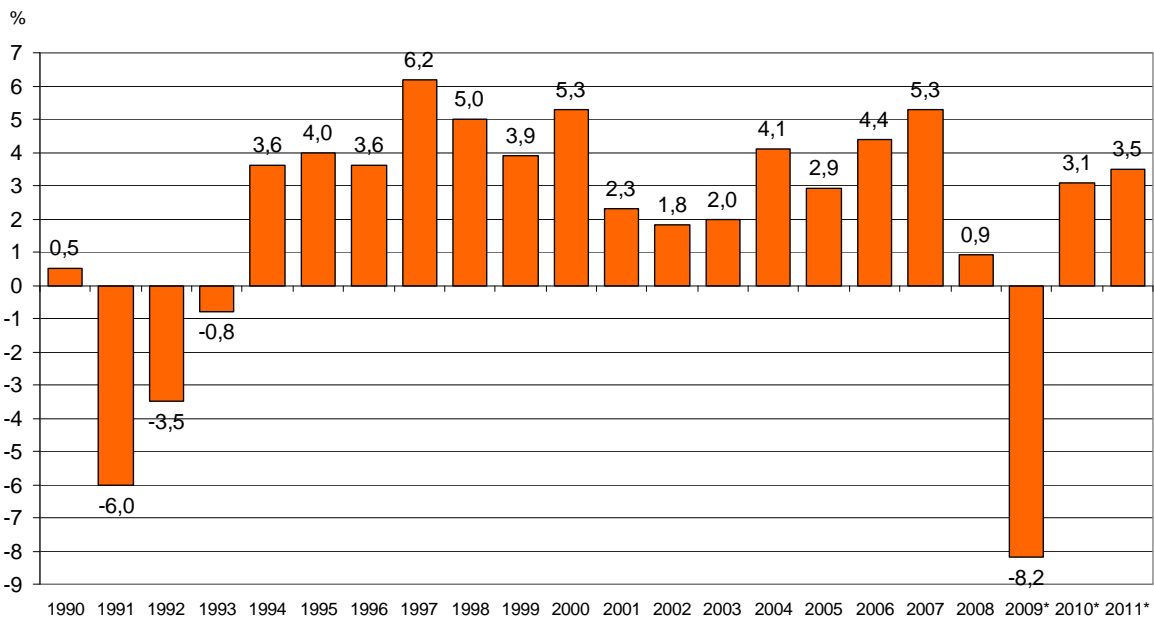
Valtion budjettiratkaisujen arvioinnissa onkin erotettava toisistaan valtionosuuksien kasvu ja kuntatalouden vahvistaminen. Ne ovat kaksi eri asiaa. Valtionosuuksien kasvu ei tarkoita kuntatalouden vahvistamista, vaikka se niin usein tulkitaan etenkin hallituspuolueiden taholta. Vuoden 2010 budjetissa on 374 miljoonaa euroa verotulojen menetyksen kompensatioita.

Vuoden 2010 talousarviot valmisteltiin hyvin epävarmoissa oloissa. Kansantalous oli ajautunut lamaan. Vuonna 2009 bruttokansantuotteen volyymi laski 8,2 prosenttia (kuvio 1). Niinpä verotulojen kehitys arvioitiin mahdollisimman varovaisesti. Samanaikaisesti käynnistettiin erilaisia säästöohjelmia.

³ Osa kuntataloutta vuonna 2010 tukeneista toimenpiteistä oli käytössä jo vuonna 2009. Näistä Heikki Helin, Matti Vanhasen II hallitus ja kuntatalous. Valtiovallan kuntapolitiikan ennakoitavuus parantunut. Kuntalehti 8/2009.

Valtiovarainministeriö, Peruspalveluohjelma 2010–2013.15/2009.

Kuvio 1. Bruttokansantuotteen volyymin muutokset 1990–2011, prosenttia
(Tampereen kaupungin tilinpäätöksen esittelyaineistoa, perustuu Tilastokeskuksen tilastoihin)

Hallitus ”vahvisti” kuntataloutta pakottamalla kunnat korottamaan kiinteistöveroprosenttejaan. Kiinteistöveroprosenttien ala- ja ylärajoja korotettiin siten, että yleisen kiinteistöveron veroprosenttien vaihteluväli nousi 0,50–1,00 prosentista 0,60–1,35 prosenttiin ja vakituisten asuinrakennusten veroprosentti 0,22–0,50 prosentista 0,32–0,75 prosenttiin. Alarajojen korotuksen piti lisätä kuntien kiinteistöverotuloja vähintään 50 miljoonalla eurolla. Eräänlaisena paradoksina voidaan pitää sitä, että hallitus hyvin näyttävästi kevensi verotusta mutta samaan aikaan pakotti kunnat kiristämään kiinteistöveroa. Hallitus siis vahvisti kuntataloutta kuntalaisten kustannuksella.

Hallituksen esityksessä Eduskunnalle laiksi kiinteistöverolain muuttamisesta (HE 119/2009) laskettiin, että ”jo nykyisiä ylärajoja soveltamalla lisätuotto kuntatalouteen olisi 400 miljoonaa euroa. Ehdotetut korotukset lisäisivät kiinteistöverotuottoa lisäksi noin 500 miljoonalla eurolla, jos kaikki kunnat soveltaisivat korkeimpia sallittuja veroprosentteja.”

Suurten kaupunkien kiinteistöveroprosentit ja niiden korotukset esitetään taulukossa 1.

Valtiovarainministeriö teki laskelmia, joiden mukaan kansantaloutta uhkasi kestävyysvaje. Sen kattamiseksi tuli leikata menoja, kiristää verotusta ja tehdä erilaisia rakenteellisia muutoksia. Vajeen suuruudesta oli erilaisia näkemyksiä. Esimerkiksi Etlan laskelmissa vaje oli puolta pienempi kuin valtiovarainministeriön laskelmissa. (HS 2.2.2010.)

Kunnissa pohdittiin menojen leikkauksia. 8 kaupunkia 11 suurimmasta korotti veroprosenttia vuodelle 2010. Vuoden 2010 talousarvioiden mukaan lainakanta olisi kasvanut vuoden 2008 tilinpäätöksestä 1,8 miljardia euroa vuoteen 2010. Vuosien 2008–2010 lainojen kasvu jäi reiluun miljardiin euroon.

Suomalaisilla on edessä leikkauslistat

Ylijohtaja Jukka Pekkarinen vaatii talouden nopeaa sopeuttamista.

Piia Elonen HS

JULKINEN talous on ajautu-
massa umpikujaan, minkä
vuoksi Suomessa on aloitetta-
va mittava sopeutusohjelma,
kertoo valtiovarainministeriön
tuore raportti.

Julkisen talous tarkoittaa
valtiota, kuntia ja erilaisia
sosiaaliturvarahastoja, kuten
eläkerahastoja.

Juuri päivitettyjen lukujen
mukaan julkisen talouden
kestävyysvaje on jo 5,5 pro-
senttia bruttokansantuotes-
ta. Vaje on uhannut aiempien-
kin tietojen mukaan, mutta
nyt talouskriisi on pahentanut
tilannetta.

Kestävyysvaje kertoo, kuin-

Kestävyysvajeen täyttäminen vaatii kiristyksiä

Koonnut: PIIA ELONEN / HS, grafiikka: JUKKA HIMANEN / HS
Lähde: VM

Kestävyysvaje on 5,5 prosenttia bruttokansantuotteesta

- Julkisen talouden kannalta kestävä taso vuonna 2015 olisi 4 prosentin rakenteellinen ylijäämä (talous plussalla). Tällä tasolla raha riittäisi menoihin.
- Todellisuudessa talous uhkaa olla 1,5 prosenttia alijäämäinen (eli miinuksella).
- Erotus eli kestävyysvaje olisi 5,5 prosenttia bkt:sta. Joka vuosi pitäisi siis säästää rahaa tai löytää lisätuloja noin 1,5 miljardia euroa.

Julkisyhteisöjen nettoluotonanto suhteessa bruttokansantuotteeseen, %

- Kestävyysvaje kertoo, kuinka paljon julkista taloutta tarvitsee paikata.
- Rakenteellisesta ylijäämästä (+) ja alijäämästä (-) on puhdistettu pois suhtanteiden (eli lasku- ja nousukausien) vaikutus.

Keinot vajeen paikkaamiseen

Menoleikkaukset

Veronkiristyksiset

Rakenteelliset uudistukset

eri keinojen vaikutus	perusuran oletus	kestävyysvaje pienenee 1 %-yksikköä, jos muutos perusuraan olisi
yleisen tuottavuuden nousu	1,75 %	+1,25 %-yksikköä / v
hyvinvointipalvelujen tuottavuuden nosto	0	+0,25 %-yksikköä / v
työurien pidentäminen vuoteen 2060 mennessä	2 vuotta	+1 vuosi
maahanmuuton lisääminen	15 000 / v	+10 000 / v
syntyvyyden nousu	1,85	+0,5
sijoitusten tuottoasteen muutos	4 %	+0,9 %-yksikköä

senttia. Pelkästään valtion rahoista otettuna se tarkoittaisi neljasosa valtion budjetista. "Jokainen kivi siinä käännettäisiin", Pekkarinen totesi.

Todellisuudessa tasapainotukseen käytetään monia keinoja. Raportin luvuissa ei kuitenkaan ole laskettu erilaisten rakenteellisten uudistusten varaan.

RAKENTEELLISET uudistukset tarkoittavat työn tarjonnan lisäämistä eli esimerkiksi opintojen nopeuttamista, eläkeajan myöhentämistä ja työn tuottavuuden parantamista.

"Mitä nopeampia ja tehokkaampia keinoja työllisyysasteen nostamiseksi löydetään, sitä kevyemmäksi taakka käy." Leikkauksia ja veronkiristyksiä siis tarvittaisiin vähemmän. Pekkarisen mukaan tämä sisältää voimakkaan viestin työurien pidentämiskeinoja etsiville Rantalán ja Ahtelan työryhmille.

"Yksimielisyyden saaminen rakenteellisista keinoista kul-

Helsingin Sanomat 2.2.2010

Lamasta toipuvaa Helsinkiä odottaa kova talouskuuri

Politiikot pohtivat leikkauslistoja tällä viikolla junamatkalla Kajaaniin.

Riku Jokinen HS
Marja Salmela HS

summista. Prosentissa puhutaan parista prosentista kaisista verotuloista", Helsingin kaupunginjohtaja Jussi Pajunen (kok) kuitenkin toppuuttelee.

Kaikkiaan Helsinki saa vuosittain verotuloja noin 2,3 miljardia euroa.

HELSINGIN talous on kuitenkin

kän tähtäyksen rahoitusongelmiin", Pajunen tiivistää.

PAJUNEN haluaa kaupungin jatkavan säästökuuria, jotta menojen kasvu saataisiin järjkeväille tasolle.

Kaupunginhallitus pui erilaisia säästötapoja, kun se matkustaa junalla keskiviikkona Kainuuseen.

Nyt Helsingin kunnallisveroprosentti on 17,5, johon on uumoiltu yhden prosenttiyksikön korotusta.

"Veronkorotus näyttää väistämättömältä", Pajunen kertoo.

PAJUNEN mukaan kaupunkilaiset saavat muutenkin uusia veroja niskaansa.

RAHALISESTI suurimmat säästöt aiotaan ottaa rakennushankkeista. Nyt pohditaan, mitä hankkeita lykätään ja mistä luovutaan kokonaan.

Vasta viime syksynä Helsingissä päätettiin Pajunen esityksestä, että seuraavan kolmen vuoden aikana otetaan velkaa 1,3 miljardia euroa rakennushankkeita varten. Nyt

lisa, samoin Aleksanterinkadun raitiotietekiskojen siirrossa Senaatintorilla.

Itä-Helsinkiin suunnitellun väestösujan rakentamista lykätään, millä säästetään 20 miljoonaa euroa.

PÄÄTÖKSIÄ kalliiksi osoittautuneesta Kruunuvuoren sillasta ei ole tulossa. Siltä maksaisi

Helsingin Sanomat 10.8.2010

Kaupunki kartoittaa päällekkäisyydet toiminnassaan

Helsinki yrittää ottaa löysät pois

Helsingin Sanomat 20.10.2010

Suurten kaupunkien talousarviot 2010. Veronkorotus, velan lisäys ja vyönkiristys.⁴

Kun kansantaloudella ja valtiolla menee hyvin, saavat kunnatkin siitä osansa. Kun talouden kasvu hidastuu ja pysähtyy kokonaan, kunnat ajautuvat vaikeuksiin. Talouden taantumisen vähentää erityisesti yhteisöverotuloja, lähinnä yritysten maksamia veroja. Mitä vahvempi oma veropohja kunnalla on, sitä pahemmin lama sitä koettelee?.

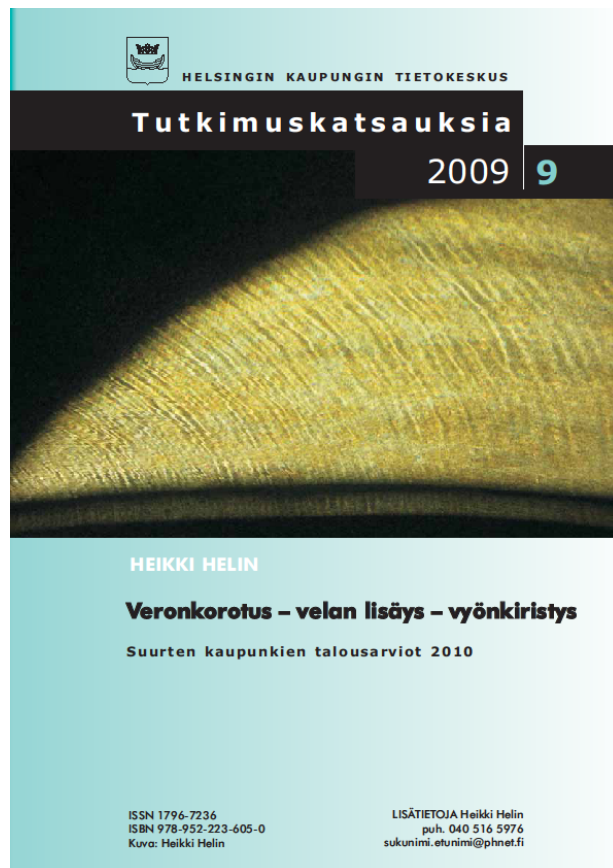
Suurista kaupungeista kaikki Helsinkiä ja Lahtea lukuun ottamatta korottivat veroprosenttiaan. Korotukset tuovat kunnille lisää hieman yli 120 miljoonaa euroa. Kiinteistövero kasvaa reilut 100 miljoonaa euroa edellisestä tilinpäätöksestä. Osa siitä johtuu prosenttien korotuksista, osa kiinteistöjen arvojen korotuksista. Näistä korotuksista huolimatta suurten kaupunkien yhteenlasketut verotulot jäävät pienemmiksi kuin vuoden 2008 tilinpäätöksen verotulot.

Kaupunkien verotuloarvioissa on melkoisia eroja. Tilinpäätös osoittaa, miten arviot toteutuvat. Verotulojen ehtymisen takia suurten kaupunkien vuosikate jää puoleen poistoista. Investoinneista vuosikate kattaa vain vajaan neljäsosan. Vahvan talouden Espoon vuosikate on jopa miinusmerkkinen. Vastaava ei ilmeisesti ole tapahtunut 2000-luvulla suurten kaupunkien joukossa.

90-luvun alun lamassa kunnat vetivät menojarrut päälle. Investointeja karsittiin roimasti. Tällä kertaa ei investointeja ole leikattu. Niinpä lamasta johtunut aukko kaupunkien verotuloissa täytetään paljolti velan lisäyksellä veroprosenttien korotusten ohella. Lainakan- nan kasvu vuoden 2008 tilinpäätöksestä on peräti 1,8 miljardia euroa.

Velka kasvaa kahdessa vuodessa keskimäärin 5 veroprosentin tuoton verran. Poikkeuksena on veronkorotuksesta pidättäytynyt Lahti, jonka 190 miljoonan euron velanlisäys vastaa noin 13,5 veroprosentin tuottoa.

Vuosina 2011 ja 2012 kaupunkien velan kasvu näyttää jatkuvan lähes samalla vauhdilla. Niinpä 10 suuren kaupungin tilinpäätöksen 2,8 miljardin lainakanta kasvaisi suunnitelmi- en mukaan niin, että 6 miljardia ylittyisi.

Heikki Helin

⁴ Uutinen suurten kaupunkien tilinpäätöksistä julkaistu Etelä-Suomen Sanomissa 5.1.2010..

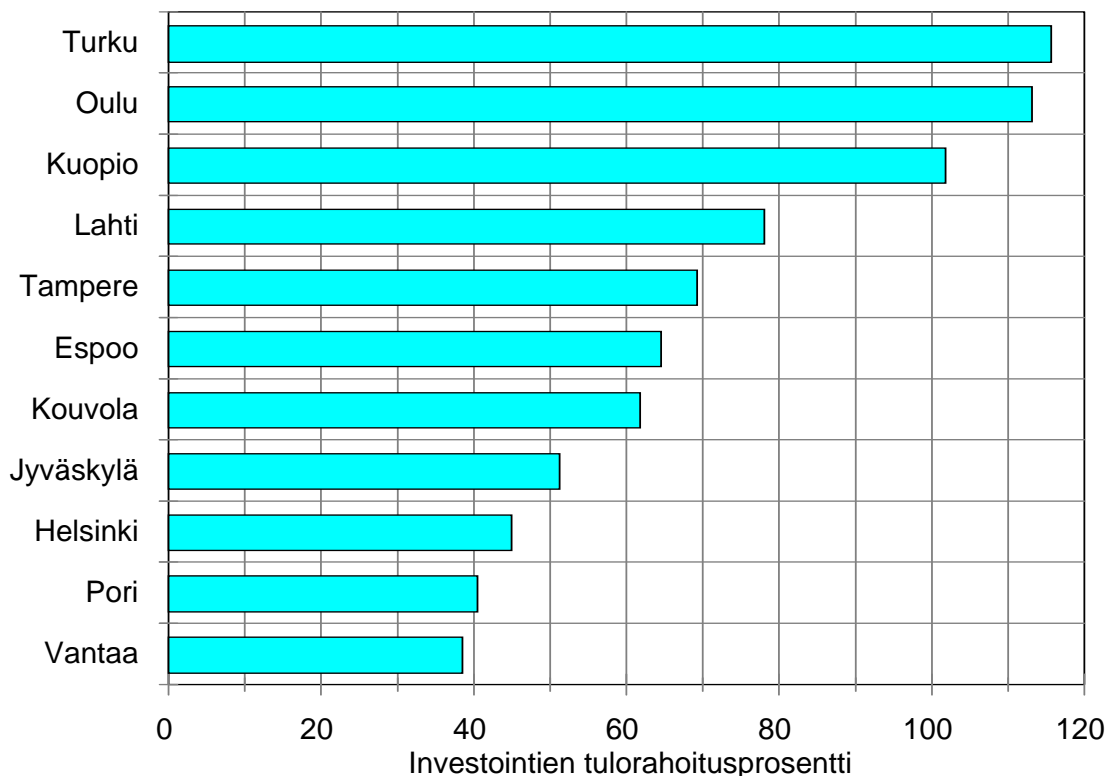
3 Tulorahoituksen riittävyys

Viime aikoina on todettu kuntien tuloslaskelmien antavan väärän kuvan⁵ kuntien taloudesta. Alimitoitettut poistot vaikuttavat tuloslaskelmaan niin että tulos ja ylijäämä näyttävät liian hyviltä. Vaikka taseeseen kertyy ylijäämää, ilmenee todellinen kehitys siitä, että velkamäärä kasvaa. Kunnallistalouden tilaa ei voi tulkita yhden tunnusluvun perusteella. Kunnallistaloutta ymmärtävä ottaa huomioon useita eri tekijöitä, ja kokonaiskuva hahmottuu suunnilleen oikeaksi⁶.

Kaikissa 11 kaupungissa vuosikate oli poistoja suurempi. Tarpeeseen nähden vuosikate jäi liian pieneksi. Suurten kaupunkien investointien omahankintameno⁷ vuonna 2010 olivat 1 970 miljoonaa euroa, poistot 859 miljoonaa euroa ja vuosikate 1 133 miljoonaa euroa (taulukko 2). Ainoastaan Turun, Oulun ja Kuopion vuosikate oli suurempi kuin investointien omahankintameno (kuvio 2).

Kuvio 2. Investointien tulorahoitusprosentti 2010

⁵ Kuntien tuloslaskelmat joutavat romukoppaan. Suomen Kuvalehti nro 48, 3.12.2010.

⁶ Heikki Helin, Valtion toimenpiteet kiristäneet kuntien taloutta. Kuntalehti 15/2010.

⁷ Investointien omahankintameno = rahoituslaskelman käyttöomaisuusinvestoinnit – rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet. Investointien tulorahoitus % = 100 * vuosikate / investointien omahankintameno.

Suurten kaupunkien yhteenlaskettu tilikauden tulos oli 1 326 miljoonaa euroa. Kaupunkien tuloslaskelmia ja rahoituslaskelmia ovat viime vuosina heilutelleet erilaiset liikelaitosten järjestelyt ja kaupat⁸.

Koska vuosikate ei riittänyt investointien rahoittamiseen, kaupungeille vuonna 2010 muodostunut 1,3 miljardin ylijäämä ei ole ylimääräistä rahaa tai puskuria, jolla voidaan kattaa taantuman takia muodostuvaa veroaukkoa. Sitä ei ole myöskään taseeseen kertynyt 5,0 miljardin euron ylijäämä.

Suurten kaupunkien käyttöomaisuusinvestoinnit kasvoivat edellisvuotisesta yli 400 miljoonaa euroa. Vastaavasti käyttöomaisuuden myyntitulot, ts. virallisesti pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot, olivat peräti 1,8 miljardia euroa. Tästä valtaosa oli peräisin pääkaupunkiseudun vesihuollon uudelleenorganisoinnista.

Taulukko 1. Tulorahoituksen riittävyyden osatekijöitä 2010 (miljoonaa euroa)

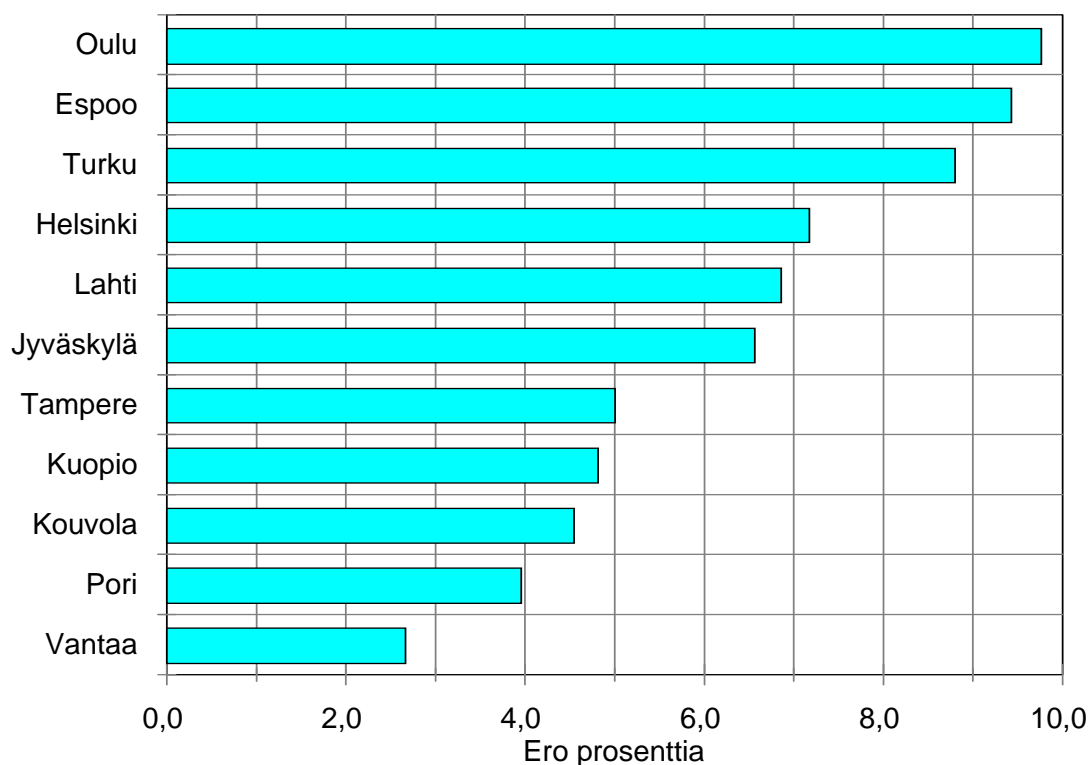
	Vuosikate	Poistot	Käyttöomaisuusinvestoinnit	Rahoitusosuudet investointimenoihin	Käyttöomaisuuden myyntitulot	Investointien omahankintameno	Lainat, muutos
Helsinki	388	339	879	12	1 050	867	281
Espoo	183	89	327	34	450	292	62
Tampere	105	81	156	5	50	150	29
Vantaa	77	62	209	7	191	202	31
Turku	89	72	78	1	30	77	22
Oulu	121	64	108	1	8	107	37
Jyväskylä	40	39	79	1	19	77	15
Lahti	36	29	49	2	2	47	-6
Kuopio	45	38	49	4	6	44	10
Pori	30	27	75	1	10	74	19
Kouvola	19	18	37	6	7	31	6
Yhteensä	1 133	859	2 045	75	1 825	1 970	507

⁸ Vesilaitostoimintojen siirto HSY:lle toteutettiin liiketoimintakauppana käyttäen kauppahintana myydyn omaisuuden käyviä arvoja. Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten vesiliiketoimintojen kokonaiskauppahinta oli 1,7 miljardia euroa ja kaupan seurauksena kaupungeille syntynyt myyntivoitto yhteenlaskettuna noin 950 miljoonaa euroa. Helsingin Veden liiketoimintojen kauppahinnaksi muodostui 985,4 miljoonaa euroa. Kaupasta syntyi 549,1 miljoonan euron myyntivoitto kauppahinnan ja myytävän omaisuuden tasearvon erotuksena. Myyntivoitto on kirjattu tuloslaskelmassa satunnaisten erien satunnaisiin tuottoihin. Kaupan yhteydessä Helsingin Veden taseesta ei siirretty investointivaroja HSY:lle. Investointivaraus, 29,7 miljoonaa euroa, on purettu tuloslaskelman tilinpäätössiirtoihin kohtaan varaus-ten vähennys. Edellä mainittujen erien vaikutus tilikauden ylijäämään on yhteensä 578,8 miljoonaa euroa. Ilman vesilaitostoimintojen siirtoa tilikauden ylijäämä olisi ollut 115,8 miljoonaa euroa. Espoon satunnaisissa erissä on 227,7 miljoonaa euroa Espoon Veden myyntivoittoa ja Vantaalla 192,7 miljoonaa euroa Vantaan Veden liikelaitoksen myyntivoittoa. Valtiovarainministeriö on peruspalveluohjelmassa käyttänyt käsitettä nettoinvestoinnit. Tämä järjestely vaikuttaa merkittävästi koko maan nettoinvestoinnit -lukuun. Kaupan vaikutus Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten vuoden 2010 tilinpäätöksiin on niin merkittävä, että se on otettava huomioon koko kuntasektorin vuoden 2010 tulosta arvioitaessa.

4 Verotulot

Vuoden 2010 verotuloarviot laadittiin varovaisesti, koska taloudellisen tilanteen kehityksestä ei ollut varmaa tietoa. Verotuloja kertyi noin 500 miljoonaa euroa enemmän kuin talousarvioissa oli arvioitu.

Kuvio 3. Tilinpäätöksen ja talousarvion 2010 verotulojen ero, prosenttia

Suurten kaupunkien verotulot kasvoivat 682 miljoonaa euroa vuodesta 2009. Tulovero kasvoi 472, osuus yhteisöveron tuotosta 107 ja kiinteistövero 102 miljoonaa euroa (liite 1b).

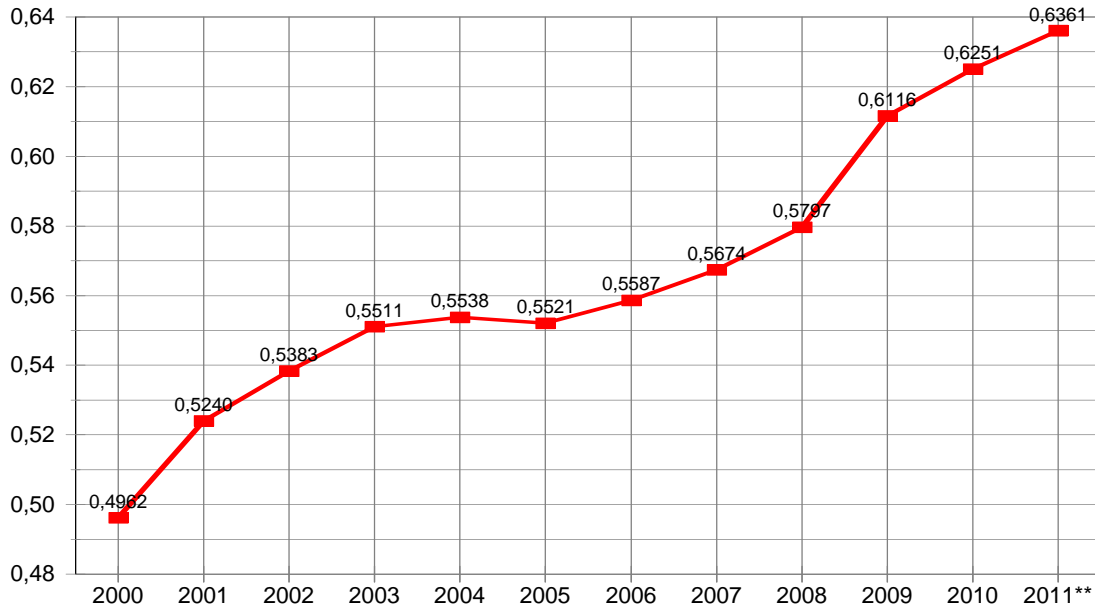
Tuloveron kasvusta 135 miljoonaa euroa johtui veroprosenttien korotuksista.

Tuloveroa on lisännyt kuntaryhmän jako-osuuden kasvu. 2000-luvun vaihteessa tällaista kutsuttiin ”rytmihäiriöksi”, jossa verojen tilitysjärjestelmä ei pysty kohdistamaan verotuloja kunnille oikein. Vuonna 2010 kuntien jako-osuus oli 5 prosenttiyksikköä suurempi kuin vuonna 2008.

Savon Sanomien otsikko 23.1.2011

**Kuvio 4. Kuntaryhmän kunnallisveron jako-osuus 2000–2011
(Suomen Kuntaliitto, veroennustemalli)**

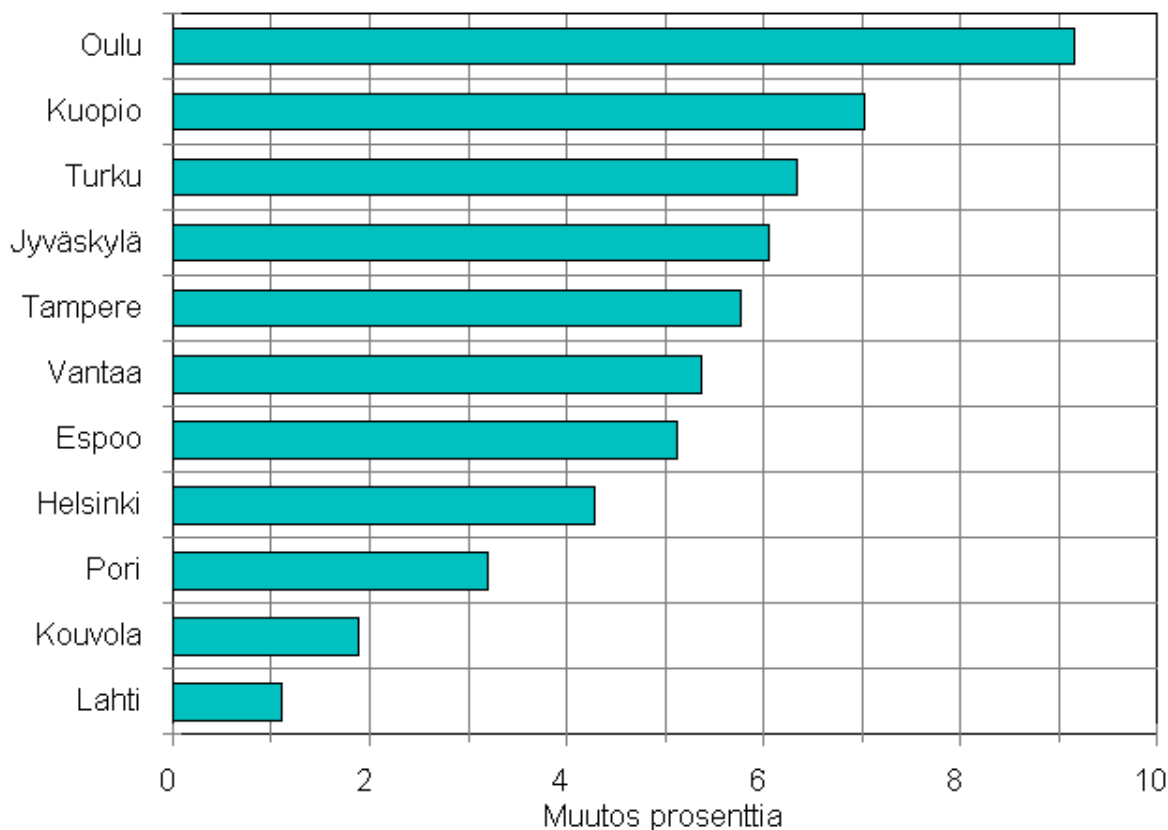

Verotulojen kasvu ei ollut lehtiotsikon kaltainen yllätys. Edellisen sivun Savon Sanomien otsikossa kuntien verotuloja verrattiin syyskuussa 2009 laaditun peruspalveluohjelman verotuloarvioon. Uutisessa mainittu 1,6 miljardia ei ollut kuntien kannalta kokonaan budjetoimatonta yllätystuloa. Kuntien vuoden 2010 talousarvioihin verotuloja oli merkitty jo 0,7 miljardia euroa enemmän. Taulukossa 2 hahmotellaan verotuloarvioiden kehitystä.

Taulukko 2. Kuntien vuoden 2010 verotulojen ennusteita (Suomen Kuntaliitto, Henrik Rainio 23.1.2011)

	Verotulot yht. milj. €	Arvion ajankohta
Kuntaliiton ennuste	16 920	08/2009
Peruspalvelubudjetti	16 770	09/2009 (synkkä talousennuste, ei veronkorotuksia)
Kuntaliiton ennuste	17 350	11/2009 (veronkorotukset tiedossa)
TK:n talousarvioluvut	17 412	02/2010 (kuntien Talousarviot)
Kuntaliiton ennuste	17 700	02/2010 (hienoista optimismia)
Peruspalveluohjelma	17 510	03/2010 (paluu pessimismiin)
Kuntaliiton ennuste	17 660	06/2010 (taustana VM:n ennuste)
Kuntaliiton ennuste	17 950	09/2010
Kuntaliiton ennuste	18 340	11/2010 (jako-osuudet tiedossa, talouskäännä)
Lopulliset tilitykset 2010	18 350	12/2010

Kuvio 5. Verotulojen muutos prosentteina 2010

Kuntien tuloveron kasvua ovat hidastaneet valtion päättämät veronkevennykset. Ne on kompensoitu lisäämällä valtionosuuksia. Vuonna 2010 veronkevennyksistä aiheutunut verotulojen vähennys oli 375 miljoonaa euroa (liite 3b).

Lahden tulovero väheni edellisvuotisesta. Jos veroprosenttia ei olisi korotettu, olisi myös Tampereen, Turun ja Porin tulovero (kunnallisvero) vähentynyt edellisestä tilinpäätöksestä. Kuviossa 6 on kaupunkien tuloveron kasvu vuonna 2010 ilman veronkorotusta.

Yhteisöveron kertymää lisäsi kunnan jako-osuuden tilapäinen 10 prosenttiyksikön korotus. Kiinteistöveroja kasvattivat toisaalta veroprosenttien alarajojen korotukset ja muutkin korotukset sekä kiinteistöjen arvojen nousu.

Tulosennuste sen kuin paranee

Verotulojen kasvu pysäyttänyt Lahden velkaantumisen.

ESS-Jukka Airo
LAHTI

le aiemmin ennustetun noin 20 miljoonan asemesta.

ma kuin vuosi sitten, 315 miljoonaa euroa. Budjetissa lainakanan arvioitiin kasvavan jopa runsaat 90 miljoonaa.

Jos tytäryhtiöille välitetyt lainat ei lasketa, nettovel-

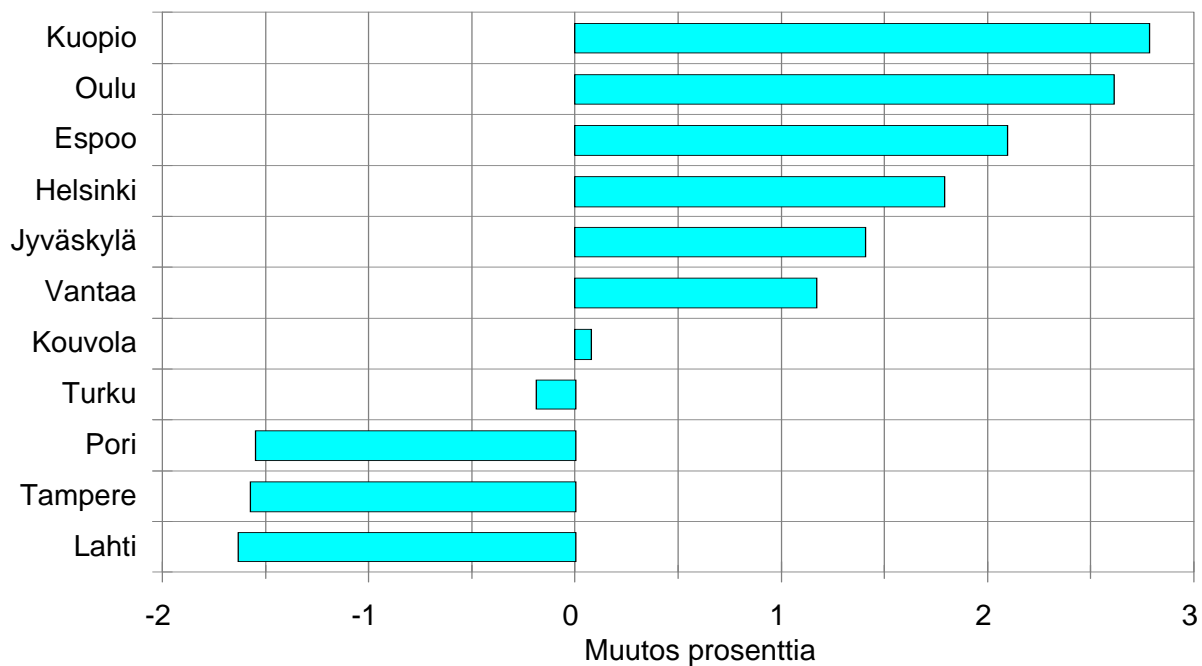
taustalla on verotulojen huomattava kasvu, joka vuoden loppua kohden on vain kiihtynyt. Nyt arvioidaan, että kunnallisvero tuottaa kaupungin kassaan peräti 10 miljoonaa

tuloihin, joten kuntien osuutta verotulojen kokonaispotista on korotettu.

Siten kunnille tilitettyjen verotulojen määrä on tänä vuonna ollut maksuunnantula vero-

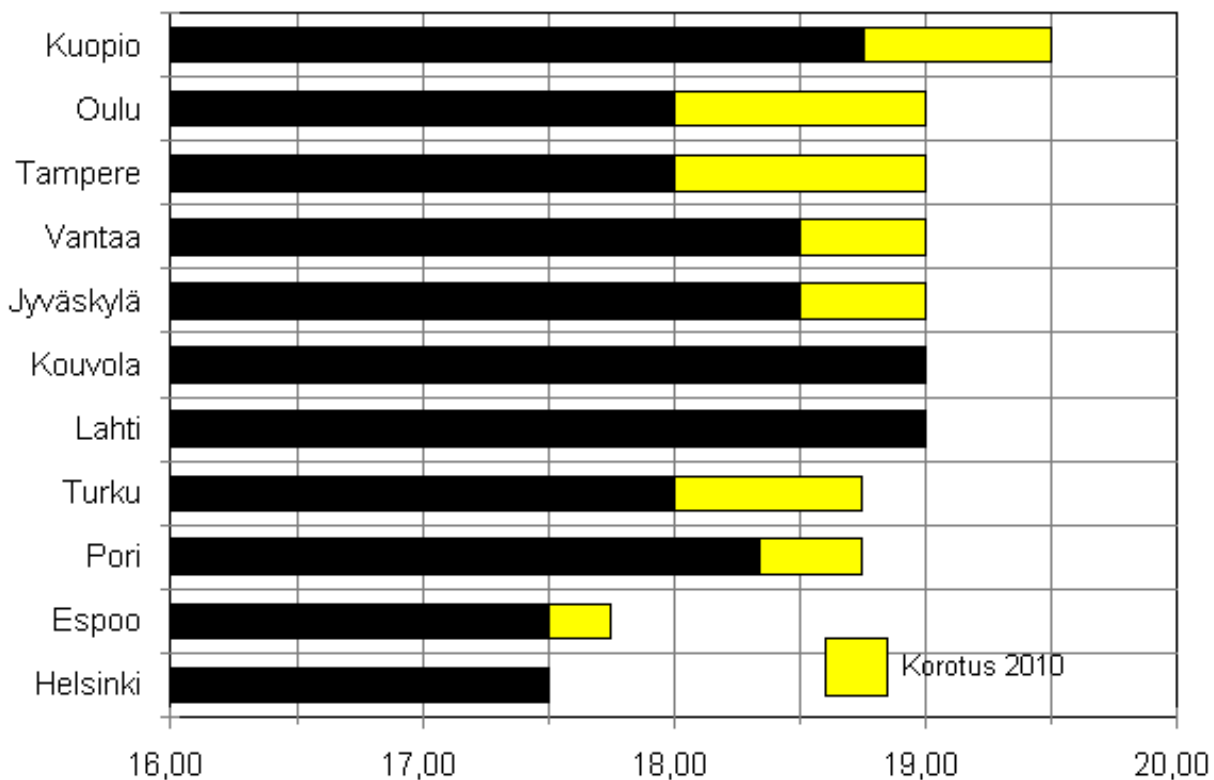
Lahden lainakanta

- 2010: 58,1 milj. euroa (ennuste)
- 2009: 77,5 milj. euroa

Kuvio 6. Kunnan tuloveron muutos 2010 ilman veronkorotusta, prosenttia**Taulukko 3. Verotulojen muutos prosentteina 2010**

Muutos prosenttia TP2010 - TP2009	Verotulot	Kunnan tulovero	Yhteisö- vero	Kiinteis- tövero
Helsinki	4,3	1,8	17,2	18,5
Espoo	5,1	3,5	9,5	25,8
Tampere	5,8	3,9	17,0	18,3
Vantaa	5,4	3,9	23,3	11,0
Turku	6,3	4,0	19,5	24,3
Oulu	9,2	8,3	9,5	26,1
Jyväskylä	6,1	4,1	17,4	23,6
Lahti	1,1	-1,6	15,4	31,2
Kuopio	7,0	6,9	13,9	4,1
Pori	3,2	1,1	13,0	37,2
Kouvola	1,9	0,1	14,0	20,4
Yhteensä	9,1	7,2	18,5	24,2

ei veroprosentin korotusta

Kuvio 7. Tuloveroprosentit 2009–2010**Taulukko 4. Kiinteistöveroprosentit 2009 ja 2010 (Suomen Kuntaliitto)**

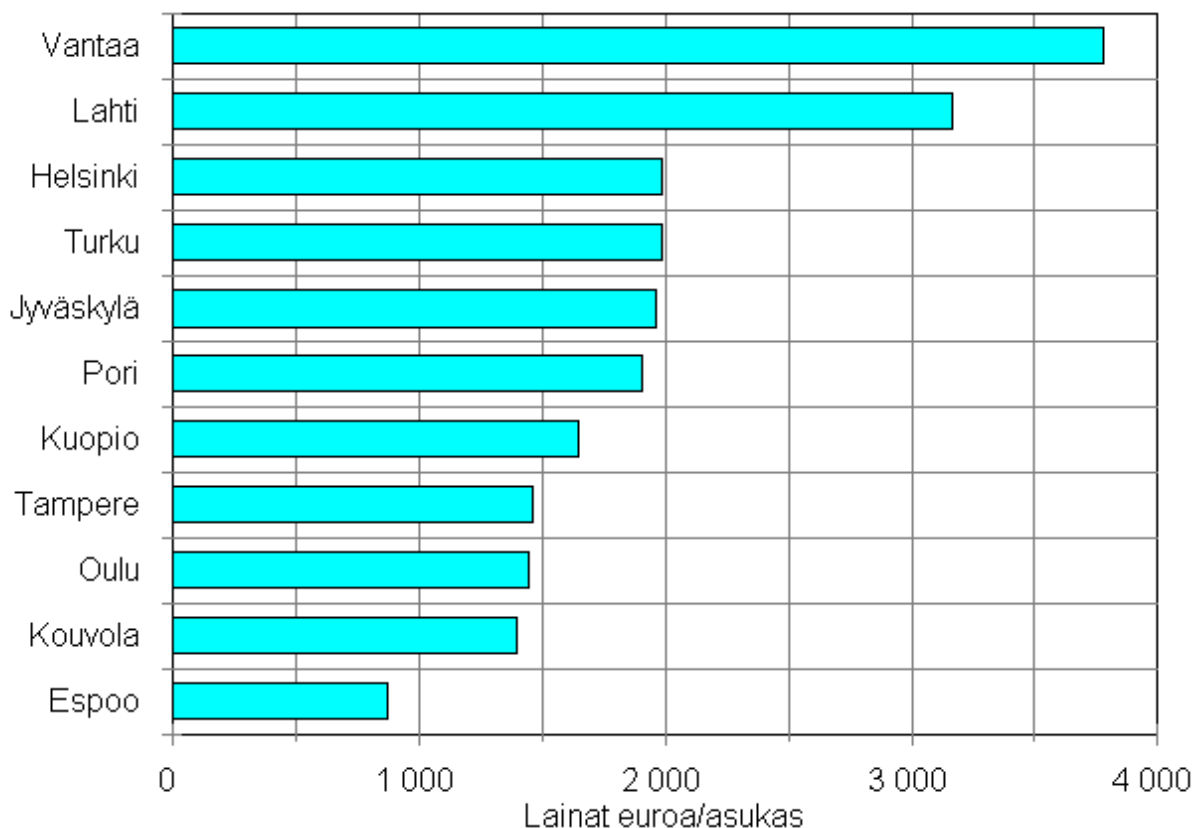
Kunta	Yleinen kiinteistö- veroprosentti		Vakituinen asuin- rakennus		Muu kuin vakituinen asuinrakennus	
	2010	Muutos	2010	Muutos	2010	Muutos
Helsinki	0,80	0,10	0,32	0,10	0,80	0,10
Espoo	0,60	0,10	0,32	0,10	0,70	0,10
Tampere	0,85	0,10	0,40	0,10	0,90	0,10
Vantaa	1,00	0,10	0,32	0,02	1,00	0,10
Turku	1,00	0,20	0,32	0,04	0,70	0,10
Oulu	0,70	0,10	0,32	0,10	0,70	0,10
Jyväskylä	1,15	0,15	0,50	0,15	1,10	0,15
Lahti	1,00	0,20	0,50	0,15	1,00	0,20
Kuopio	1,00		0,43		0,90	
Pori	0,80	0,19	0,35	0,12	0,95	0,25
Kouvola	1,10	0,20	0,45	0,10	1,05	0,12
Koko maa	0,87	0,13	0,38	0,09	0,97	0,08

5 Tase

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen erillä ja niistä laskettavien tunnuslukujen avulla. Vaikka taseesta on käytettävissä monia tunnuslukuja, on niiden antama kuva yleensä samansuuntainen.

Kuvioissa käytetään edellisvuosien tapaan pelkästään kunnan ja konsernin asukaslukuun suhteutettua lainakantaa. Liitteessä 1c esitetään myös muita taseisiin perustuvia tunnuslukuja. Eniten lainoja asukasta kohden on Vantaalla ja vähiten Espoossa.

Kuvio 8. Lainat euroa/asukas vuonna 2010

Lainojenkin vertailuun liittyy monia ongelmia, joista osa johtuu kaupunkien organisaatioiden eroista, osa muista tekijöistä (konsernipankki, vastuut ym.)

Ensimmäinen elinkaaritalo ei vastannut odotuksia

Espoolle kalliit oppirahat

Kaivomestarin kiinteistön uimahalliin ja lukioon uppoaa selvästi enemmän rahaa kuin muihin vastaaviin kohteisiin.

230 000, ja lisälaskua on kertynyt 60 000–90 000 euroa.

Johanssonista lisäkuluja ei synny. Esimerkiksi henkilökunnan määrä ei kasva, vaikka uimareita olisi enemmän.

kustannukset ovat talon elinkaaren aikana edullisemmat", Kasvi pohtii.

SOPIMUS on tehty 25 vuodeksi, ja sen arvo lähentelee sataa

Espeen puolelta sopimusta olivat tekemässä tilakeskus ja kaupungin johtoryhmä. Lopulta hankkeen hyväksyi kaupunginvaltuusto. Projektityhtiö Arandurin taustalla ovat YIT.

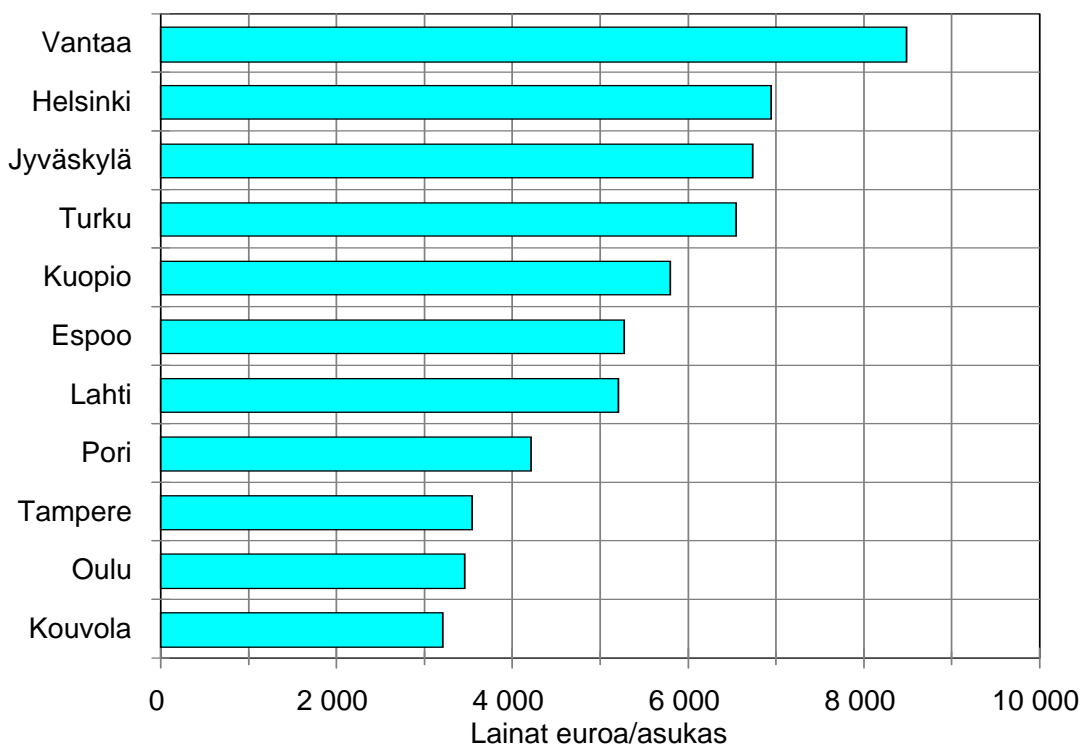
FAKTA

Elinkaarimalli on yksityisen

Helsingin Sanomat 5.3.2011

Kuntien erilaisten elinkaarimallien hyödyistä ei ole varmuutta. Yleisimmät elinkaarimalliin turvautumisen perustelut liittyvät siihen, että kaikki hankkeet eivät mahdu talouden kehyksiin ja velka kasvaisi liikaa. Kustannukset siirrettäisiin tulevaisuuteen⁹.

Kuvio 9. Konsernilainat euroa/asukas vuonna 2010

Eniten konsernilainaa asukasta kohti on Vantaalla ja vähiten Kouvolaissa. Kaupungeilla oli omaa lainaa 4 005 miljoonaa euroa. Konsernilainoja oli yli kolminkertainen määrä (12 038 miljoonaa euroa).

Konsernitunnusluvut antavat samansuuntaisen kuvan kuin peruskunnan tunnusluvut. Konsernilainat asukaslukuun suhteutettuina ovat suurimmat Vantaalla.

⁹ Valtiovarainministeriön budjettipäällikkö Hannu Mäkisen mukaan ”ajatus tuntuu olevan, että me päätämme, lapset maksavat” (TE 5/2011).

6 Yhteenveto: Suurten kaupunkien vuosi 2010

Vuoden 2010 tilinpäätökset näyttävät pelättyä paremmilta. Parannus johtuu verotulojen kasvusta. Se taas perustuu osittain veroprosenttien korotuksiin ja vielä enemmän kuntaryhmän kunnallisveron jako-osuuden kasvuun. Verotulojen kasvusta huolimatta kuntien veropohja ei ole kasvanut samassa suhteessa. Vuonna 2010 jako-osuus oli 5 prosenttiyksikköä suurempi kuin vuonna 2008. Muutos perustuu pääomatulojen heikkoon kehitykseen. Kun ne taas alkavat kasvaa, supistuu kuntaryhmän jako-osuus.

Vuoden 2010 verotuloarviot laadittiin varovaisesti, koska taloudellisen tilanteen kehityksestä ei ollut varmaa tietoa. Verotuloja kertyikin noin 500 miljoonaa euroa enemmän kuin talousarvioissa oli arvioitu.

8 kaupunkia 11 suurimmasta korotti veroprosenttia vuodelle 2010. Kunnan tulovero jäi Lahdessa edellisvuotista pienemmäksi. Ilman veroprosentin korotusta kunnan tulovero olisi vähentynyt Tampereella, Turussa ja Porissa.

Vuoden 2010 talousarvioiden mukaan lainakanta olisi kasvanut vuoden 2008 tilinpäätöksestä 1,8 miljardia euroa vuoteen 2010. Vuosien 2008–2010 lainojen kasvu jäi reiluun miljardiin euroon. Vuoden 2010 osuus kasvusta oli 507 miljoonaa euroa.

Kaikkien 11 kaupungin vuosikate oli poistoja suurempi. Poistot ovat vain 50–80 prosenttia poistonalaisista investoinneista, joten luvun perusteella ei voida päätellä kuntien tulorahoituksen olevan riittävä. Investointien tulorahoitusprosentti ylitti 100:n vain Turussa, Oulussa ja Kuopiossa.

Kaupunkien yhteenlaskettu vuosikate oli 1 133 miljoonaa euroa, poistot 859 miljoonaa euroa ja investointien omahankintamenot 1970 miljoonaa euroa. Velkaa kaupungit ottivat kuitenkin lisää 507 miljoonaa euroa. Tilannetta ei voi pitää hyvänä.

Suurten kaupunkien ja koko kunnallistalouden lukuihin vaikuttavat merkittävästi vesilaitos toimintojen järjestelyt Helsingin seudulla. Siirto HSY Vedelle toteutettiin liiketoimintakauppana käyttäen kauppahintana myydyn omaisuuden käypiä arvoja. Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten vesiliiketoimintojen kokonaiskauppahinta oli 1,7 miljardia euroa ja kaupan seurauksena kaupungeille syntynyt myyntivoitto yhteenlaskettuna noin 950 miljoonaa euroa.

Taulukko5. Yhteenveto suurten kaupunkien tilinpäätöksistä 2010

Tilinpäätös 2010	Asukas- luku	Tulovero- prosentti 2010	Vuosi- kate % poistoista	Investointien tulorahoitus- prosentti	Laina- kanta e/asukas
Helsinki	588 600	17,50	115	45	1 989
Espoo	247 869	17,75	206	63	867
Tampere	213 176	19,00	130	69	1 464
Vantaa	200 055	19,00	125	38	3 775
Turku	177 326	18,75	123	115	1 983
Oulu	141 591	19,00	189	113	1 443
Jyväskylä	130 816	19,00	100	51	1 962
Lahti	101 574	19,00	123	78	3 169
Kuopio	93 295	19,50	120	102	1 650
Pori	83 029	18,75	110	40	1 906
Kouvola	88 089	19,00	104	62	1 398

Liite 1a. Verotulot 2010 (miljoonaa euroa)

2010	Vero- tulot	Kunnan tulovero	Yhteisö- vero	Kiinteis- tövero
Helsinki	2 506,5	2 064,2	257,1	184,5
Espoo	1 183,8	1 000,3	120,4	63,0
Tampere	758,1	642,7	73,4	41,9
Vantaa	804,7	697,1	48,4	59,3
Turku	610,9	516,8	53,7	40,3
Oulu	501,6	428,2	50,2	23,1
Jyväskylä	421,6	367,4	21,5	32,7
Lahti	324,6	281,8	18,4	24,4
Kuopio	308,1	275,2	13,6	19,2
Pori	253,2	226,7	12,3	14,2
Kouvola	287,6	252,6	17,1	17,9
Yhteensä	7 960,6	6 753,0	686,2	520,7

Liite 1b. Verotulojen muutos 2010 (miljoonaa euroa)

Muutos milj. e TP2010 - TP2009	Vero- tulot	Kunnan tulovero	Yhteisö- vero	Kiinteis- tövero
Helsinki	102,9	36,2	37,8	28,9
Espoo	57,6	34,3	10,4	12,9
Tampere	41,4	24,1	10,7	6,5
Vantaa	41,1	26,2	9,2	5,9
Turku	36,4	19,7	8,8	7,9
Oulu	42,1	32,9	4,4	4,8
Jyväskylä	24,1	14,6	3,2	6,3
Lahti	3,6	-4,7	2,5	5,8
Kuopio	20,2	17,7	1,7	0,8
Pori	7,8	2,6	1,4	3,9
Kouvola	5,3	0,2	2,1	3,0
Yhteensä	664,8	456,2	107,0	101,5

Liite 1c. Taseen eriä 2010

	Taseen loppu- summa milj. e	Lainakanta 31.12., milj.e	Laina- kanta e/asukas	Omava- raisuus- aste, prosenttia	Suhteelli- nen velkaan- tuneisuus, prosenttia	Kassan riittävyys, päivää	Laina- saamiset milj.e	Kertyntä ylijäämä milj.e	Kertynyt ylijäämä. e/asukas
Helsinki	11 706	1 171	1 989	75,1	42,8	45,0	1 648	2 308	3 921
Espoo	2 911	215	867	85,5	26,9	122,0	303	843	3 400
Tampere	1 978	312	1 464	74,0	38,0	38,0	431	636	2 984
Vantaa	1 671	755	3 775	46,2	86,8	30,9	235	340	1 700
Turku	1 422	352	1 983	53,9	44,2	69,0	72	94	528
Oulu	1 756	204	1 443	76,0	39,0	55,0	9	558	3 918
Jyväskylä	946	257	1 962	62,1	51,1	0,8	285	152	1 163
Lahti	975	322	3 169	56,4	74,7	66,0	236	116	1 143
Kuopio	677	154	1 650	61,0	42,6	23,0	53	17	187
Pori	767	158	1 906	64,4	39,9	7,0	129	15	179
Kouvola	529	123	1 398	63,0	38,0	16,0	25	3	33
Yhteensä	25 338	4 023					3 426	5 082	

Liite 1d. Konsernilaskelmien eriä 2010

Konsernitase	Konserni- taseen loppusumma milj. e	Konserni- lainat milj.e	Konserni- lainat e/asukas	Omava- raisuus- aste, prosenttia	Suhteelli- nen velkaan- tuneisuus, prosenttia	Laina- saamiset milj.e	Vuosikate prosenttia poistoista	Investointien tulorahoitus- prosentti
Helsinki	14 805	4 072	6 917	59	90	676	127	42
Espoo	3 985	1 302	5 255	58	79	204	171	50
Tampere	2 550	752	3 527	56	53	9	155	103
Vantaa	3 073	1 693	8 464	30	117	5	138	34
Turku	2 514	1 159	6 534	40	86	3	128	77
Oulu	2 222	487	3 437	65	39	1	196	103
Jyväskylä	1 645	878	6 710	33	107	3	106	62
Lahti	1 317	528	5 195	44	73	6	146	70
Kuopio	1 058	539	5 774	33	79	0	138	65
Pori	1 009	348	4 189	50	54	5	124	72
Kouvola	750	282	3 195	45	57	6	109	55
Yhteensä	34 929	12 038				918		

Liite 2. Kaupunkien tilinpäätöstiedotteet¹⁰

Helsingin kaupungin tilinpäätös 2010:

Helsinki hillitsi menojen kasvua

”Menoja pystyttiin viime vuonna hillitsemään eikä henkilöstömäärä enää kasvanut”, sanoo kaupunginjohtaja Jussi Pajunen Helsingin kaupunkikonsernin vuoden 2010 tilinpäätöksestä.

Toimintamenojen kasvu laski 3,8 prosenttiin edellisvuoden 6,5 prosentista. Verotuloja kertyi 167 miljoonaa enemmän kuin odotettiin; nousu oli samaa tasoa kuin muualla kuntakentässä. Myös työllisyys kehittyi ennakoitua myönteisemmin.

Menojen kasvun hillitseminen on edellytys sille, että kaupungin talous saadaan kestäväälle pohjalle. ”Töitä on vielä tehtävä sen eteen, että tasapaino saavutetaan eikä lainaa tarvitsisi ottaa”, Pajunen jatkaa. Kaupungin talous pysyi kokonaisuutena hyvin talousarviossa, vaikka ylityksiäkin tapahtui.

Investoinnit jatkuivat

Helsingissä on meneillään suurin kaupunkirakenteen muutos sataan vuoteen. Uusien kaupunginosien rakentaminen on hyvässä vauhdissa Jätkäsaarella, Kalasatamassa, Kruunuvuorenrannassa ja Pasilassa. Peruskorjauksiin käytettiin viime vuonna enemmän rahaa kuin uudisrakentamiseen.

Kova talvi koetteli helsinkiläisiä. Jokaisena talviaamuna kaikkia katuja ei saatu aurattua ennen työmatkaliikenteen alkua. Poikkeuksellisesta lumitilanteesta huolimatta kaupunkilaisten palvelut pystyttiin tuottamaan jokseenkin häiriöttömästi.

Helsingiläisille avattiin asiointi.hel.fi-osoitteessa uusia sähköisiä palveluja kuten vuokra-asuntojen haku, rakennuspiirustusten myynti, omakotitonttien haku, ympäristöluvat ja kurssivaraukset.

Linjauksia tulevaisuuteen

Helsingin Energian kehittämisen suuntaviivat linjattiin Kohti hiilineutraalia tulevaisuutta -kehitysohjelmassa. Palveluverkon tarkastelua jatkettiin ja alueellisten vuokrataloyhtiöiden fuusiosta päätettiin. Kansainvälinen designsäätiö perustettiin toteuttamaan World Design Capital Helsinki 2012 -vuotta.

Helsingin kaupungin tilinpäätös käsittää kaupungin tilinpäätöksen ja Helsingin kaupunkikonsernin tilinpäätöksen.

Vesilaitostoimintojen myynti vaikutti merkittävästi tilinpäätökseen. Helsingin kaupungin vuoden 2010 tilinpäätös osoittaa 695 miljoonan euron ylijäämää. Ylijäämään vaikutti ratkaisevasti Helsingin Vesi -liikelaitoksen toimintojen luovutus Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten perustamalle Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymälle (HSY). Ilman vesilaitostoimintojen siirtoa tilikauden ylijäämä olisi ollut 115,8 miljoonaa euroa. Kaupan vaikutus Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten vuoden 2010 tilinpäätöksiin on niin merkittävä, lähes miljardi euroa, että se on otettava huomioon koko kuntasektorin vuoden 2010 tulosta arvioitaessa. Kaupan toteutustavasta johtuen kaupasta ei aiheutunut rahavirtaa osapuolten välille eikä sillä näin ollen ollut vaikutusta kaupungin rahoitukselliseen asemaan vuonna 2010.

Vuosikate kattaa poistot, mutta nettoinvestoinneista vain 52 prosenttia.

¹⁰ Tiedotteita on hieman tiivistetty niiltä osin, jos esitetyt näkökohdat eivät liity suoraan tilinpäätökseen. Keltaiset merkinät HH:n.

Verotuloja kertyi 103 miljoonaa euroa eli 4,3 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna ja 167 miljoonaa euroa enemmän kuin talousarviossa arvioitiin.

Maksuvalmius oli riittävä. Kassan riittävyys vuoden lopussa oli 45 päivää eli kaupungin rahavaroilla voitiin kattaa 45 päivän kassamenot. Kassan riittävyys on laskenut edellisistä vuosista. Vuonna 2009 kassan riittävyys oli 53 päivää.

Lainaa oli 1 989 euroa asukasta kohden. Lainakanta oli vuoden 2010 lopussa 1 171 miljoonaa euroa. Lainaa otettiin nettomääräisesti 281 miljoonaa euroa. Konsernin lainakanta oli vuoden 2010 lopussa 6917 euroa asukasta kohden.

Taseen loppusumma oli 11 707 miljoonaa euroa ja kasvua edellisestä vuodesta on 899 miljoonaa euroa. Taseen loppusumman kasvusta noin 500 miljoonaa euroa johtuu vesilaitostoimintojen myynnistä ja siitä aiheutuneista tasekirjauksista. Konsernin taseen loppusumma oli 14 805 miljoonaa euroa.

Lisätiedot:

Kaupunginjohtaja Jussi Pajunen, puh. (09) 310 36000
Rahoitusjohtaja Tapio Korhonen, puh. (09) 310 36050, (040 555 8880)

Espoon menot pysyivät kurissa vuonna 2010

Espoon kaupungin tulos vuodelta 2010 oli tyydyttävä ja ylitti talousarvion. Kaupungin tuottavuusohjelmaa toteutettiin määrätietoisesti, sillä ulkoisten kulujen kasvu jäi 18,6 miljoonaa euroa alle talousarvion ja oli maltilliset 3,1 prosenttia. Vuosikatetta kertyi 183 miljoonaa euroa. Tilikauden vertailua vaikeuttaa Espoon Veden siirtyminen vuoden 2010 alussa HSY-kuntayhtymään. Tilinpäätöksessä raportoitu vuosikate antaa kaupungin taloudesta jossain määrin liian positiivisen kuvan, koska se sisältää satunnaisiksi katsottavia eriä kuten verotulojen ja maanmyyntitulojen siirtymiä vuodelle 2010.

Tuottavuusohjelman jatkaminen on edelleen välttämätöntä, sillä Espoon kaupungin investointiohjelma on lähivuodet ennätyksellisen suuri mm. Puolarmetsän sairaalan, Länsimetron, Kehä I:n perusparannuksen ja muiden suunniteltujen liikenneinfrahankeiden johdosta. Pitkällä tähtäimellä vuosikatteen tulee olla vähintään 150 - 180 miljoonaa euroa, jotta talous olisi kestävällä pohjalla, koska edellä mainittuihin Espoon infrahankeisiin liittyvien investointipäätösten kautta vuosina 2015 - 2016 konsernin kokonaisvastuut (lainat, takaukset ja palvelumaksuvastuut) kasvavat arviolta 1,8 miljardiin euroon laskettuna vuoden 2010 rahan arvolla.

Talouden elpyminen näkyi monin tavoin kaupungin taloudessa erityisesti loppuvuonna. Verotulokertymä ylitti talousarvion 48,5 miljoonalla eurolla. Tästä noin 40 miljoonaa euroa johtui ansio- ja pääomatulojen jako-osuuden tarkistuksesta. Verotuloja kirjattiin 1183,8 miljoonaa euroa ja niiden kasvu edellisestä vuodesta oli 5,1 prosenttia.

Maanmyynti- ja maankäytösopimusten tulot ylittivät talousarvion 21,5 miljoonalla eurolla, kun vuoden aikana saatiin päätökseen useita aiemmin lykkääntyneitä hankkeita. Kaupungin rahastot tuottivat 39,8 miljoonaa euroa enemmän kuin talousarviossa ennakoitiin. Suurimman Peruspalvelujen ja maanhankinnan investointirahaston tuotto prosentti oli 9,8. Rahoitustuotot lisättiin rahastojen pääomiin, jotka vuoden lopussa olivat yhteensä 578 miljoonaa euroa.

Talousarvioon merkittävät talousarviolainoja jätettiin nostamatta 85,0 miljoonaa euroa. Lainoja lyhennettiin 7,7 miljoonaa euroa enemmän kuin mihin talousarviossa oli varauduttu.

Koko kaupungin investointimenot olivat 319 miljoonaa euroa, josta peruskaupungin investointimenot olivat yhteensä 245 miljoonaa euroa sisältäen 107 miljoonan euron pääomasijoituksen HSY-kuntayhtymään. Kehä I:n rakentamisen osuus oli noin 45 miljoonaa euroa. Peruskorjauksen nopeutuminen lisäsi Kehä I:n tuloja valtion osuuden kirjauksesta johtuen.

Kaupungin henkilöstömenot vähenivät 1,3 prosenttia vuonna 2010. Osa vähennyksestä aiheutui organisaatiomuutoksista, joissa henkilöstöä siirtyi mm. kuntayhtymien palvelukseen. Kaikkiaan kaupungin palvelussuhteet vähenivät 495:llä vuoden aikana. Vuokratyövoimaa käytettiin jonkin verran enemmän kuin aikaisemmin. Henkilöstö- ja vuokratyömenot yhteenlaskettuna kustannukset laskivat 0,3 prosenttia vuonna 2010.

Kaupungin henkilöstö, esimiehet ja luottamushenkilöt ansaitsevat kiitokset hyvästä toiminnasta ja palvelujen tuloksellisesta kehittämisestä. Tästä on hyvä jatkaa.

Jukka Mäkelä

Tampereen taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet onnistuivat hyvin

Tampereen kaupungin talous toteutui viime vuonna arvioitua paremmin, vaikka vuoteen 2010 lähdeittiinkin synkissä tunnelmissa. Bruttokansantuote putosi vuonna 2009 kahdeksan prosenttia – eniten sodan jälkeen. Suotuisan kehityksen taustalla olivat odotettua parempi talouskehitys, kaupungin verotulojen kasvu, onnistuneet säästötoimet sekä Tieto-tekniikka Liikelaitoksen liiketoiminnan myynti.

Tampereen verotulot olivat viime vuonna 758 miljoonaa euroa. Vuoteen 2009 verrattuna verotulot kasvoivat 41,2 miljoonaa euroa eli 5,7 prosenttia. Ilman veroprosenttien korotusta kasvu olisi jäänyt noin viiteen miljoonaan euroon.

Valtionosuudet olivat yhteensä 210,6 miljoonaa euroa, ja ne vähenivät 6,9 miljoonalla eurolla (3,2 %) vuoteen 2009 verrattuna. Tämä johtui Tampereen ja Pirkanmaan ammattikorkeakoulujen yhdistämisestä. Kun valtionosuuksista eliminoidaan Tampereen ammattikorkeakoulun osuus (33,9 miljoonaa euroa), ne kasvoivat 27,0 miljoonaa euroa (14,7%).

Tampereen vuosikate oli 104,5 miljoonaa euroa, ja se parani edellisestä vuodesta 34,8 miljoonaa euroa. Vuosikatteella kyettiin kattamaan poistot, vuosikate/poistot oli 130 %. Silti vuosikate kattoi vain 69 prosenttia kaupungin investoinneista. Nettoinvestointien määrä oli 150,4 miljoonaa euroa. Summa kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 18,7 miljoonaa euroa.

Lainakanta kasvoi viime vuonna 29,1 miljoonaa euroa, mutta rahavarat lisääntyivät 32 miljoonaa euroa. Vuoden lopussa kaupungilla oli lainaa 312,1 miljoonaa euroa eli 1 464 euroa asukasta kohden. Se on 126 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.

Hyvään taloudelliseen kehitykseen vaikutti osaltaan sekin, että menot onnistuttiin pitämään kohtuullisessa kurissa. Nettomenojen kasvu oli 3,2 prosenttia, mikä on alle kuntasektorin keskimääräisen nettomenojen kasvun. Esimerkiksi vielä vuosina 2005 ja 2006 nettomenot kasvoivat yli kahdeksan prosenttia.

Lähinnä arvioitua parempien verotulojen ja säästötoimien onnistumisen ansiosta tilikauden tulos muodostui 38,6 milj. euroa ylijäämäiseksi. Tuloksenkäsittelyerien jälkeinen tilikauden ylijäämä oli 35,6 milj. euroa.

Tilaajapuolen suurin poikkeama budjetista syntyi terveyden ja toimintakyvyn edistämisen ydinprosessissa, jossa toimintakulut ylittyivät 6,5 miljoonalla eurolla. Tämä johtui pääasiassa siitä, että Pirkanmaan sairaanhoitopiiriltä tilattujen erikoissairaanhoidon palvelujen määrä ylitti budjetoidut tilaukset.

Lasten ja nuorten kasvun tukemisen ydinprosessissa toimintakulut ylittyivät 2,8 miljoonaa euroa. Ylitys selittyy lähinnä lakisääteisen kotihoidontuen piirissä olevien lasten määrän kasvulla, joka nostaa kotihoidon tuen ja Tampere-lisän kustannuksia.

Tuottajapuolella taas erikoissairaanhoidon tuotantoalueen tulos jäi 2,1 miljoonaa euroa tavoitteestaan. Tämäkin johtui kaupunkilaisten suunniteltua suuremmasta palveluiden tarpeesta.

Liikelaitosten liiketoiminnan tulos oli yhtä poikkeusta lukuun ottamatta ylijäämäinen, vaikka kaikki eivät budjetissa asetettuun liikeylijäämään yltäneetkään.

Tampereen konsernitilinpäätökseen yhdisteltiin 64 yhteisöä. Kaupunkikonsernin tilikauden ylijäämä oli 68 miljoonaa euroa. Konsernin tulorahoitus riitti kattamaan investoinnit. Kaupunkikonsernilla oli lainaa vuoden lopussa yhteensä 751,8 miljoonaa euroa eli 3 527 euroa asukasta kohti.

Kolme neljännestä tavoitteista saavutettiin

Tampereen kaupungin viime vuoden yhteensä 99 toiminnallisesta tavoitteesta saavutettiin täysin tai pääosin 74 tavoitetta eli 75 prosenttia. Kaupunginvaltuusto asetti toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2010 hyväksyessään kyseisen vuoden talousarvion. Saavuttamatta jäi 20 tavoitetta (20 %). Viiden tavoitteen toteutumista ei voitu arvioida.

Kaupungin talousjohdon mukaan kaupunkistrategian näkökulmasta vuoden 2010 saavutuksia olivat muun muassa uusien ennaltaehkäisevien palvelujen käynnistäminen, pitkäaikaisasunnottomien määrän väheneminen, ikäihmisten kotona asumisen lisääntyminen, perhehoidon osuuden kasvu lasten ja nuorten sijaishuollossa sekä hoito- ja sosiaalitakuun toteutuminen vuoden loppupuolella joitakin yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta.

Merkittävänä talousjohto pitää myös seudullisen yhteistyön etenemistä monilla osa-alueilla, joukko-liikenteen matkustajien määrän kasvua ja tilikauden ylijäämäistä tulosta vuoden 2009 asettamien haasteiden jälkeen.

Joitakin tavoitteita jäi saavuttamattakin. Lastensuojelutarpeen selvittäminen ei edennyt lain edellyttämässä ajassa. Katuturvallisuus heikkeni, ja häiriöllinen käyttäytyminen lisääntyi edelliseen vuoteen verrattuna.

Lisäksi työttömyys oli ja on edelleenkin korkealla tasolla, opiskelija-asuntojen lisäämisessä ei saavutettu asetettua tavoitetta sekä tyytyväisyys liikenneväylien ja puistojen kunnossapitoon kesällä heikentyi.

Vaikka kaupungin vuoden 2010 taloudellinen tulos olikin ennakoitua parempi, kaupungin talousjohdon mielestä menojen hillitseminen on edelleen tarpeen. Talousnäköymät maailmalla ovat edelleen epävarmat ja taantuman seurauksia parannellaan vielä pitkään. Niinpä kaupungin on pidettävä kiinni nykyisestä taloussuunnitelmasta, jossa menojen kasvuksi sallitaan korkeintaan 2,5 prosenttia.

Teksti: Heikki Näreikkö

Lisätietoja: Laskentapäällikkö Tarja Puskala, puh. 050 595 1079

Vantaan kaupungille positiivinen tilikauden tulos

Vantaan kaupunginhallitukselle esiteltiin vuoden 2010 tilinpäätös maanantain 28.3.2011 kokouksessa. Kaupungin, liikelaitosten ja rahastojen yhdistelty tilikauden tulos on 216,9 milj. euroa. Ilman satunnaisia erä laskettuna tilikauden tulos on 15,2 milj. euroa.

Tulokseen vaikuttavat suuresti kertaluonteiset satunnaiset tulot, joita kaupungin vuoden 2010 tilinpäätökseen sisältyy yhteensä 201,7 milj. euroa. Satunnaiset erät muodostuivat pääosin kauppahinnan ja myytävän omaisuuden tasearvon erotuksena Vantaan Veden liiketoimintojen luovutuksesta Helsingin Seudun Ympäristöpalvelut -kuntayhtymälle.

Vantaan kaupungin vuoden 2010 toimintakatteen vertailukelpoinen kasvu edellisvuodesta oli noin 4 prosenttia. Kaupungin toimialat ovat jatkaneet tuottavuus- ja säästötoimenpiteitä maltillisen menokehityksen ylläpitämiseksi jatkuvasta väestönkasvusta ja palvelutarpeen kasvusta huolimatta.

Vantaan kaupungille tilitetyt verotulot vuodelta 2010 kasvoivat edellisvuodesta 5,4 prosenttia, ja ylittivät talousarvion 20,7 miljoonalla eurolla. Vuotta aiemmin verotulojen vuotuinen kasvu jäi vain 1,2 prosenttiin. Verotulojen ennakoitua parempi toteutuminen muodostui pääosin kunnallisveron tuotoista, mutta myös talousarvion yhteisöverotuloarvio ylittyi yli 4 miljoonalla eurolla. Vantaan kaupunki nosti kunnallisveroprosenttia 0,5 prosenttiyksiköllä vuodelle 2010, ja myös kiinteistöveroprosentteja tarkistettiin ylöspäin.

Myös kaupungin vuodelle 2010 budjetoimat korkokulut alittuivat talousarviovuoden aikana esitettyjen ennusteiden mukaisesti, mikä vaikutti osaltaan hyvään tuloskehitykseen.

Ennakoitua paremman kokonaistalouseläytymisen ansiosta Vantaan vuosikate vuodelta 2010 kattaa poistot sekä myös valtaosan ilman HSY:n perustamiseen liittyviä osuuskirjauksia lasketuista nettoinvestoinneista. Nettolainanoton tarve vuoden 2010 osalta oli lopulta 31,3 miljoonaa euroa, mikä jäi selvästi talousarviota alemmalle tasolle. Kaupungin ja liikelaitosten yhteenlasketut bruttoinvestointimenot olivat 209,3 milj. euroa, joista 98,8 milj. euroa muodostivat uusien kuntayhtymien osuuskirjaukset.

Turun kaupungin tilinpäätös 2010:

Turku teki ylijäämäisen tilinpäätöksen ja vahvisti samalla rahoitusasemaansa

Turun kaupungin tulos muodostui viime vuoden aikana lievästi positiiviseksi. Tilikauden ylijäämää kertyi 13,2 miljoonaa euroa. Kaupungin talous on tasapainossa, sillä vuosikate kattaa poistot.

Vuoden aikana tehtiin mittavia korjausliikkeitä talousarvioon. Kaupungin rahoitusasema määriteltiin uudelleen, minkä johdosta investointeja jarrutettiin vuoden loppupuolella ja velanottoa vähennettiin merkittävästi. Vuoden lopussa kaupungin kokonaisvelka oli 351,5 miljoonaa euroa, kun talousarvion mukaan se olisi noussut 399,1 miljoonaan euroon.

– Talousarvio oli laadittu satunnaisten myyntitulojen osalta hyvin optimistiseksi. Talousarvio rakentui myös merkittävästi lisävelan ottamisen varaan. Loppuvuoden aikana tehdyt toiminnalliset muutokset sekä verotulojen kasvu auttoivat epävarmuudesta hallittuun tilanteeseen, jossa kaupungin rahoitusasema on vakaampi ja nettovelan määrä kohtuullisella tasolla, sanoo kaupunginjohtaja Aleksi Randell.

Verotuloja arvioitua enemmän

Kaupungin saamia verotuloja ja valtionosuuksia kertyi viime vuonna selvästi arvioitua enemmän. Verotuloja kertyi kaikkiaan 610,9 milj. euroa, mikä on 43,3 milj. euroa talousarviota enemmän. Valtionosuuksia kaupunki sai kaikkiaan 307,8 M€, mikä on 5,2 miljoonaa talousarviota enemmän.

Toimintakulut kasvoivat vuoden aikana 5,5 prosenttia edellisestä vuodesta. Vuoden 2009 lomautukset ja talkoovapaat oikaistuna kasvua oli 3,9 %. Kasvua selittää muun muassa se, että rakennemuutostilanteeseen reagoitiin nopeasti panostamalla muun muassa lisätalousarviolla sosiaali- ja terveystoimen kasvaviin menoihin.

Henkilöstökuluissa 3,8 prosentin kasvu

Henkilöstökulut kasvoivat 3,8 prosenttia ja henkilötyövuosien määrä kasvoi 316:lla edellisvuodesta. Vakansseja oli vuoden vaihteessa yhteensä 11 427, jossa kasvua on 37 kpl.

– Tilinpäätös osoittaa, että henkilötyövuosien kokonaismäärässä ei nykyisillä toimenpiteillä saavuteta valtuustoryhmien asettamaa vähennystavoitetta. Selkeästi tarvitaan muita toimenpiteitä asian hoitamiseksi, sanoo kaupunginjohtaja Randell.

– Osittain kyse on johtamisen kehittämisestä, mihin liittyen onkin käynnistetty johtamisprosessien uudistaminen ja lisätty koulutusta. Toisaalta tarvitaan parempaa koordinaatiota henkilöstösuunnittelun, toiminnan ja talouden välille. Kokonaisuutta on kyettävä hallitsemaan nykyistä paremmin.

Elinkeino- ja omistajapolitiikan johtoryhmä aloittaa työnsä

Rakennemuutokseen reagoiminen oikea-aikaisesti ja ennakoivasti oli viime vuonna yksi kaupungin keskeisimmistä tavoitteista. Tätä varten perustettiin yhdessä muiden toimijoiden kanssa oma johtoryhmä, jota johtaa kaupunginjohtaja. Kaupunkikonserniin perustettiin elinkeino- ja omistajapolitiikan johtoryhmä, jonka työ on käynnistymässä.

– Vaikka viime vuoden luvut ovat positiivisia, huolettomasti tulevaisuuteen ei voi suhtautua, Randell sanoo.

– Yhteisöveron jako-osuus on muuttumassa ensi vuonna, tulorahoituksen kasvuun sisältyy runsaasti satunnaisia eriä ja suurin osa toteutumattomista investoinneista on edessä enemmän tai myöhemmin. Kaikki tämä vaatii tarkkaa taloudenpitoa, jotta nyt saavutettua rahoitusasemaa ei heikennetä perusteettomasti.

Tilinpäätös on luettavissa osoitteessa www.turku.fi/tilinpaatos.

Oulun kaupunginjohtajan katsaus

Kesäkuun lopussa 2010 Oulun seudun viisi kuntaa teki historiallinen, rohkean ja ennakkoluulottoman päätöksen, jolla on vaikutusta koko Oulun ja Pohjois-Suomen kehitykseen ja elinvoimaisuuteen. Viiden kunnan valtuustot hyväksyivät 28.6.2010 kokouksissaan kuntajakouudistuksen, jossa Oulun, Haukiputaan, Kiimingin, Oulunsalon ja Yli-lin kunnat lakkaavat 31.12.2012 ja ne yhdistetään perustamalla uusi kunta, uusi Oulu, 1.1.2013. Kiitos tästä päätöksestä kuuluu valtuustoille. Arto Kosken vetämä valmistelu oli esimerkillistä, mutta päätökset tekivät luottamushenkilöt. Uuden Oulun valmistelu käynnistyi välittömästi ja se sävytti koko loppuvuoden toimintaa. Työtä onnistuneen yhdistymisen eteen on tehty, mutta uuden Oulun valmistelutyö jatkuu ja sävyttää toimintaa seuraavat vuodet.

Oulun Kaupunginvaltuusto hyväksyi kesäkuussa 2009 Oulun kaupungin talouden ja toiminnan kehittämishajelman vuosille 2010 - 2012. Kehittämishajelman tavoitteena on varmistaa palvelujen laatu ja toimivuus myös tulevaisuudessa. Oulun kaupunginhallituksen johdolla jatkettiin kehittämistyötä ja kaupunginvaltuusto hyväksyi Oulun uusi palvelumallin 2020 ja Omistajapolitiittiset linjaukset 23.8.2010, jotka ovat perustana strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi ja tasapainoiselle taloudelle. Nämä olivat merkittäviä linjauksia operatiiviselle toiminnalle ja antavat sille ja jatkokehittämiselle selkeän suunnan.

Päättynyt tilikausi osoittautui ennakoitua paremmaksi. Vuonna 2010 talous kääntyi nousuun arvioitua nopeammin poikkeuksellisen syvän laman jälkeen. Syynä tilanteen parantumiseen ovat Oulun kaupungin vuonna 2009 käynnistämät kehittämistoimet, jotka näkyvät menojen kasvun hidastumisena kaikissa hallintokunnissa. Tulokseen vaikutti myös nopeasti käynnistynyt kansantalouden elpyminen, veronkorotukset, valtion toimenpiteet kuntatalouden vahvistamiseksi sekä maltillinen työttömyyskehitys. Talouden uhkakuvat eivät kuitenkaan ole poistuneet. Euroopassa ja Suomessa vallitseva julkisen talouden vaje ja valtioiden velkaantuminen tulee hidastamaan talouskehitystä lähivuosina. Tällä tulee olemaan vaikutusta myös Suomen kuntien toimintaan tulevina vuosina.

Henkilöstön sitoutuminen kehityshajelmien toteuttamiseen oli esimerkillinen kaikissa hallintokunnissa. Ympäristössä tapahtuneet muutokset on tiedostettu ja henkilöstö sitoutui toteuttamaan talouden ja toiminnan kehittämishajelmia. Vuodelle 2010 asetetut tavoitteet saavutettiin pääosin. Kiitos koko henkilöstölle vahvasta panoksesta oululaisten hyvinvoinnin turvaamisessa.

Kaupungin omassa toiminnassa keskityttiin oman toiminnan kehittämiseen eri hallintokunnissa ja liikelaitoksissa. Tehtyjen linjausten pohjalta kehittämiskäytäntöjä on uudistettu ja tuotteistusta jatkettu. Kehittämishajelmat määritettiin ja kaupunkistrategian mukaisesti hyväksyttiin kesäkuussa 2010. Kehittämishajelmat ovat KONSTI – Elämänhallinta- ja hyvinvointiohjelma, PESTI – Työllisyysohjelma, IMPAKTI – Tietohallintaohjelma, SYKE – Kaupunkikulttuurin kehittämishajelma ja ILMO – Oulun ilmasto-ohjelma.

Oulun seudun elinvoimaisuuden ja elinkeinopolitiikan uudistamiseksi kaupunginvaltuusto päätti lokakuussa 2009 perustaa uuden elinkeinopolitiikan toteuttamisesta vastaavan liikelaitoksen. Vuosi 2010 oli liikelaitoksen perustamisen ja ylösajon aikaa. Varsinainen toiminta Oulun elinkeinoliikelaitoksessa, BusinessOulussa, aloitettiin haastavissa olosuhteissa vuoden 2011 alussa. Hienoa on ollut, että BusinessOuluun on alusta alkaen tullut mukaan kaikki uuden Oulun kunnat. Meneillään oleviin toimintaympäristön muutoksiin kaupunki varautuu tilinpäätöksessään.

Vuoden 2010 lopussa oululaisia oli Väestörekisterikeskuksen mukaan 141 591 henkeä. Väestönkasvu oli varsin voimakasta ja verrattuna edellisen vuoden lopun tilanteeseen, väkiluku lisääntyi 2 458 asukkaalla eli 1,8 %:a.

Oulun kaupungin tilinpäätöksestä muodostui ylijäämäinen. Tuloslaskelman vuosikate oli 121,2 miljoonaa euroa ja tilikauden tulos 38,3 miljoonaa ylijäämäinen. Oulun kaupungin tilikauden ylijäämä

kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 29,5 milj. euroa, mikä johtui verotulojen ja valtionosuuksien toimintamenoja nopeammasta kasvusta. Oulun menojen kasvu oli 2,2 % ja peruskunnassa n. 4 %:a, mikä vastaa valtakunnallista keskimääräistä kehitystä. Oulun kaupungin taloudellinen tulos oli hyvä. Investointitaso oli vuonna 2010 korkea, jolla on ollut positiivinen vaikutus työllisyyteen.

Kiitän henkilökuntaa, luottamushenkilöitä, kuntalaisia ja sidosryhmiä toimintavuodesta 2010.

Uuden Oulun rakentaminen jatkuu!

Matti Pennanen

Jyväskylän kaupungin tilinpäätös 2010

Jyväskylän kaupungin talous toteutui selvästi parempana kuin vuoden 2010 talousarviota tehtäessä ennakoitiin. Tämän selittävät verotilitysten ennakoitua parempi kehitys, korkotason arvioitua pienempi nousu sekä se, että käyttötalouden menojen lisäykset tulivat katetuiksi käyttötulojen ylitymisellä.

Tilinpäätös toteutui talousarviota parempana

Jyväskylän kaupungin talous toteutui selvästi parempana kuin vuoden 2010 talousarviota tehtäessä ennakoitiin. Tämän selittävät verotilitysten ennakoitua parempi kehitys, korkotason arvioitua pienempi nousu sekä se, että käyttötalouden menojen lisäykset tulivat katetuiksi käyttötulojen ylitymisellä.

Vuosikate oli 39,5 milj. euroa ja se toteutui selvästi alkuperäistä talousarviota (8,1 M€) parempana. Vuosikate kattoi poistoista 100,3 % ja näin mitaten kaupungin tulorahoitus oli tasapainossa. Tästä huolimatta lainakanta kasvoi 15,2 miljoonalla. Suunnitelman mukaiset poistot olivat 34,6 miljoonaa, niiden lisäksi kirjattiin arvonalentumisia 4,8 miljoonaa euroa. Tilikauden ylijäämä oli 0,4 miljoonaa euroa ja kumulatiivinen ylijäämä vuoden 2010 lopussa 152,1 miljoonaa.

Toimintatuotot kasvoivat 9,7 miljoonaa (+7,7 %) ja toimintakulut 29,4 miljoonaa (+4,6 %), joten käyttötalouden toimintakate kasvoi 19,7 miljoonalla (+3,9 %). Toimintakulujen kasvusta 7,4 milj. euroa aiheutui valtionosuusjärjestelmän muutoksesta, jonka johdosta kunnat maksavat kotikuntakorvauksia muille perusopetuksen antajille. Lukioiden siirto koulutuskuntayhtymälle pienensi kuluja 6,2 miljoonalla eurolla. Vuoden aikana jätettiin täyttämättä 54 eri syistä vapautunutta virkaa tai tointa. Tästä huolimatta kaupungin työntekijöiden määrä jatkoi kasvuaan.

Määrärahoissa pysyttiin hyvin

Määrärahat toteutuivat muutettuun talousarvioon nähden hyvin. Sivistyspalvelujen määrärahojen yhteenlaskettu ylitys oli 1,4 ja sosiaali- ja terveystalouden määrärahojen 0,9 miljoonaa euroa. Konsernihallinnon määrärahat alittivat budjetin 0,4 ja kaupunkirakennepalvelujen määrärahat 2,2 miljoonalla eurolla. Maksuosuudet Keski-Suomen sairaanhoitopiirille eivät kasvaneet vuoteen 2009 verrattuna, sillä sairaanhoitopiiri otti hinnoittelussaan huomioon vuonna 2009 kunnilta liikaa perityt maksuosuudet.

Kunnallis- ja kiinteistöverojen nosto kasvatti verotuloja

Verotulot kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 24 milj. euroa. Kunnallisverojen kasvu oli 14,6 milj. euroa eli 4,1 %. Kasvusta 8,7 miljoonaa oli seurausta kunnallisveron puolen prosentin korotuksesta. Yhteisöveron tuotto kasvoi 3,2 milj. euroa (17,4 %). Kiinteistöveron tuotto kasvoi 6,3 milj. euroa (23,6 %). Kiinteistöveroprosenttien noston vaikutus oli 6,6 miljoonaa, joten ilman sitä kiinteistöveron tuotto olisi laskenut. Verotulot toteutuivat 18,4 miljoonaa (4,6 %) muutettua talousarviota suurempina. Valtionosuuksia saatiin 132,9 miljoonaa euroa. Lukioiden siirto pienensi saatua valtionosuuksia noin 5,9 miljoonalla.

Investointien taso pysyi korkeana suunnitelmien mukaisesti

Investointien määrä pysyi korkeana ja oli kaikkiaan 78,8 milj. euroa (+4,2 milj. euroa). Vuonna 2010 toteutumatta jääneitä investointeja esitetään uudelleenbudjetoitavaksi vuonna 2011 yhteensä 12,4 miljoonaa. Suurimmat investointikohteet olivat Palokan koulukeskus (4,5 milj. euroa), Keski-Palokan koulu (4,1 milj. euroa), Vaajakosken koulu (3,4 milj. euroa), Säynätsalon koulu ja päiväkotit (2,9 milj. euroa) sekä Kyllön terveysaseman peruskorjaus (2,7 milj. euroa). Yhdyskuntarakentamiseen käytettiin 18,5 milj. euroa ja maan ostoihin 15,5 miljoonaa, josta entisen Kankaan paperitehtaan alueen osuus oli 13,2 miljoonaa.

Lainojen kasvu ennakoitua oli pienempää

Kaupungin lainakanta oli vuoden lopussa 256,6 milj. euroa eli 1 962 euroa asukasta kohti. Lainakanta kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 15,2 milj. euroa (100 euroa/asukas). Lainat kasvoivat selvästi vähemmän kuin talousarviossa ennakoitiin. Syynä tähän olivat ennakoitua suurempi verotulojen kasvu, investointien toteutuminen suunniteltua pienempinä ja siirtyminen vuoden 2011 puolelle sekä kaupungin kassavarojen pienentyminen. Muihin suuriin kaupunkeihin verrattuna lainojen määrä on edelleen suuri.

Lisätietoja:

Kaupunginjohtaja Markku Andersson, 014 2661 501

Talousjohtaja Ari Hirvensalo, 050 526 0443

TILINPÄÄTÖS 2010

PLUSSAT

- + Kuntien yhdistymisen hyödyt alkavat realisoitua
- + Talous toteutui selvästi ennakoitua parempana, vuosikate kattoi poistot
- + Hillitty menojen kasvu ja ennakoitua suuremmat verotulot
- + Investoinnit terveellisiin tiloihin jatkuivat suunnitelmien mukaan
- + Väestönkasvu suurten kaupunkien neljänneksi nopeinta

MIINUKSET

- Lainakanta kasvoi vaikka vuosikate kattoi poistot
- Vuodet 2011 ja 2012 talouden kannalta edelleen erittäin haastavia

Lahden tilinpäätös kesti taantumasta

22.03.2011

Viime vuosi merkitsi Lahden kaupungille ja lahtelaisille palautumista taantumasta. Kaupungin väkiluku jatkoi tasaista kasvuaan. Työttömyys kääntyi uudestaan laskuun, tosin pitkäaikaistyöttömyys oli edelleen kasvussa. Suuri osa yrityksistä pystyi purkamaan lomautuksensa ja lisäämään tuotantoaan. Verotulot ylittivät selvästi alkuperäisen talousarvion, kun taas toimeentulotukimenot jäivät odotettua pienemmiksi. Tilinpäätöksessä talouden keskeiset tunnusluvut kääntyivät selvästi talousarviota paremmiksi.

Myös toiminnallisesti vuosi 2010 oli tyydyttävä. Kaupungin palvelutoiminta pystyi vastaamaan haasteisiin ja tuottavuuden parantamiseen tähtääviä toiminnallisia muutoksia toteutettiin mm. keväällä 2010 hyväksytyin tuottavuusohjelman pohjalta. Kaupunki panosti sekä yritysten elinvoiman vahvistamiseen että työllisyyden hoitoon. Kaupungin yleiskaavan uusiminen saatiin liikkeelle ja samalla valmistellaan keskustan uusia suunnitelmia, jotka tähtäävät laajempaan kävelypainotteeseen keskusta-alueen, asemanseudun kehittämiseen, matkakeskuksen aikaansaamiseen ja näitä tukeviin liikennejärjestelyihin. Myös kaupungin tunnettuus kulttuuri-, tapahtuma- ja urheilukeskuksena vahvistui.

Tulos kääntyi positiiviseksi

Vuoden 2010 alkuperäisessä talousarviossa oletettiin kaupungin tuloksen muodostuvan negatiiviseksi, mutta tilinpäätös osoittaa 6,8 miljoonan euron positiivista tulosta. Alkuperäisestä talousarviosta merkittävästi vahvistunut vuosikate on 36,4 miljoonaa euroa, mikä ylittää käyttöomaisuuden poistot noin 20 %:lla. Investoinnit jäivät 49 miljoonaan euroon, noin 8 miljoonaa euroa edellisvuotta pienemmiksi johtuen toisaalta keskustan investointien lykkäämisestä, toisaalta peruskorjaushankkeiden viivästyisestä. Kuitenkin vähentyneidenkin investointien tulo-rahoitus jäi 78 %:iin. Tarvittava lisärahoitus, noin 11 miljoonaa euroa, hoidettiin velalla.

Kaupungin odotettua parempi tulos perustui ulkoisten tekijöiden lisäksi oman organisaation toimintaan. Toimialat pysyivät hyvin talousarviossaan ja ylitykset olivat saavutettuihin säästöihin verrattuna vähäisiä. Toimintamenojen kasvu, 4,5 %, jäi prosenttiyksikön alle viiden vuoden keskiarvokasvun. Tuloksen muodostumisen kannalta oli merkittävää, että nousu käyttötalouden nettomenoissa pystyttiin pitämään 3,2 prosentissa, mikä on selvästi edellisvuosia pienempi.

Kaupungin verotulot kasvoivat 1,1 % eli 3,5 miljoonaa euroa. **Suurin veroerä, kunnan tulovero, las-ki lähes 5 miljoonalla eurolla, mutta yhteisöveron ja kiinteistöveron tuoton kasvu riitti turvaamaan verotulojen positiivisen kehityksen.** Ilman vuodelle 2010 tehtyä kiinteistöverotason nostoa verotulot olisivat kokonaisuutenakin laskeneet.

Konsernilla mittavat investoinnit

Koko Lahti-konsernin tasolla vuoden 2010 tulos oli hyvin tyydyttävä. Tulos oli yhteensä 32 miljoonaa euroa positiivinen ja vuosikate ylitti poistot 46 %:lla. Suurimman osan tuloksesta teki Lahti Energia Oy. Konsernin investointitaso oli korkea, suurimpana investointina Lahti Energia Oy:n uusi voimalaitos, mutta merkittäviä investointeja toteuttivat myös Lahden Talot Oy ja Lahden Osaamiskiinteistöt Oy. Konsernin nettoinvestoinnit olivat 139 miljoonaa euroa ja ylittivät tulo-rahoituksen 39 miljoonalla eurolla. Kokonaisuutena konsernin lainakanta kasvoi vuoden aikana 77 miljoonalla eurolla ja oli vuoden lopussa 528 miljoonaa euroa. Lainojen lisäyksessä oli mukana merkittävä määrä tytäryhtiöiden vuoden 2011 investointeja varten nostamaa lainaa. Kaupungin oma lainakanta, kun siitä vähennetään tytäryhtiölle välitetyt lainat, oli vuoden lopussa 88 miljoonaa euroa eli 864 euroa asukasta kohti.

Kaupunginjohtaja Jyrki Myllyvirta: Ylijäämä antaa pohjaa kestävyysvajeen kiinnikuromiseen

”Vuosi 2010 antaa hyvän pohjan lähivuosien toiminnan suunnittelulle. Kaupungin kumulatiivinen ylijäämä on 116 miljoonaa euroa ja kaupungin omaan toimintaan suoraan kohdistuvien lainojen määrä on maltillinen. Toisaalta tiedämme, että Suomen julkisen talouden kestävyysvajeen kiinnikurominen tulee heijastumaan vahvasti kuntatalouteen koko tämän vuosikymmenen ajan. Tasapainoinen talous edellyttää, että investoinnit pystytään kattamaan vuosikatteella, mikä on erityisen haastavaa, kun omaisuuden arvon säilyttäminen ja kaupungin kehityksen mahdollistaminen edellyttävät jatkossa keskimäärin selvästi korkeampaa investointitasoa kuin viime vuonna toteutunut.

Viime vuonna on luotu edellytyksiä kaupungin palveluiden ja talouden tasapainoiselle kehitykselle. Ei ole tarvetta paniikkiratkaisuihin, mutta tarvitaan toimintojen määrätietoista uudistamista, tuottavuuden parantamista ja uusia toimintatapoja mm. tuottavuusohjelman pohjalta. Toisaalta pitää vauhdittaa kaupungin kasvua ja lisätä kaupungin vetovoimaa, mihin kaupungin keskustan ja lähiöiden kehittämishankkeet, aseman seudun potentiaalin käyttöönotto ja kaupungin strategian kärkihankkeet, kuten yritysystävällisyys, Green City ja osuutemme World Design Capitalissa antavat edellytykset”.

Kuopion kaupunginjohtajan katsaus

Suomen talous on toipunut vuoden 2009 finanssi-kriisistä nopeasti. Ennakkotietojen mukaan Suomen bruttokansantuote kasvoi yli 3 prosenttia vuonna 2010, kun se vuonna 2009 supistui 8 prosenttia. Valtiovarainministeriön arvion mukaan kokonaistuotannon arvioidaan kasvavan alkaneen vuoden aikana noin 3 prosenttia. Eniten kysyntää ovat lisänneet vienti ja yksityinen kulutus.

Työllisyyden heikkeneminen pysähtyi vuonna 2010 ja työllisyysaste heikkeni vain hiukan vuodesta 2009. Työttömyysaste oli valtakunnan tasolla keskimäärin 8,4 prosenttia. Kotitalouksien kulutus on lisääntynyt työttömyydestä huolimatta. Kasvua on tukenut lisääntynyt palkkasumma, vaimea inflaatio ja käytettävissä olevien tulojen kasvua ylläpitänyt tuloverotuksen taso.

Taloukskasvusta huolimatta julkisen talouden alijäämä syveni. Valtio velkaantui 11,3 miljardia euroa vuonna 2010 ja kunnat 0,9 miljardia euroa. Valtiontalouden alijäämä oli vuoden lopussa 9,2 miljardia euroa ja kuntien 0,5 miljardia euroa.

Kuntatalous koheni vuonna 2010 Tilastokeskuksen ja Kuntaliiton keräämien ennakkotietojen mukaan. Talouden kohenemiseen vaikutti se, että yli puolet kunnista korotti veroprosenttejaan. Kunnat jatkoivat myös toimintojensa tehostamista samalla kun yleinen talouden elpyminen vuoden toisella puoliskolla paransi kuntien tuloja arvioidusta. Myös valtion vuonna 2009 tekemillä kuntataloutta vahvistavilla toimenpiteillä oli positiivinen vaikutus. Verotulot kasvoivat 4,0 prosenttia ja valtionosuudet 7,3 prosenttia. Kuntien toimintakatteet kasvoivat tilinpäätösarvioiden mukaan 3,8 prosenttia. Kuntien tulot eivät kuitenkaan riitä palveluiden ja investointien kattamiseen vaan kuntien velkaantumisen jatkuu. Ennakkotietojen mukaan kunnilla oli viime vuonna lainaa 2005 euroa asukasta kohti, kun edellisvuonna lainaa oli 1838 euroa.

Kuopion kaupungin taloudellinen tulos koheni vuoden 2010 aikana sekä edellisiin vuosiin että talousarviossa osoitettuun tasoon nähden. **Toimintamenot kasvoivat kertomusvuotena 4,6 %**, kun toimintamenojen kasvu kunnissa oli keskimäärin vajaat 4,0 prosenttia. Toimintamenojen muutos ei ole henkilöstökulujen osalta vertailukelpoinen edelliseen vuoteen johtuen henkilöstön lomautuksesta vuonna 2009. Toimintakate kasvoi 5,0 %. Verorahoituksen kasvussa ylitettiin maan keskimääräinen kasvu Kuopion verotulojen kasvun ollessa 7,0 % ja valtionosuuksien kasvun ollessa 7,8 %. **Kuopion tilikauden tulos oli 7,6 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Kuopio velkaantui maan keskiarvoa vähemmän.**

Kuopion tilikauden ylijäämä on vuoden 2010 tilinpäätöksen mukaan 8,4 miljoonaa euroa edellisen tilikauden ylijäämän ollessa 0,8 miljoonaa euroa. Vuoden 2010 tilinpäätökseen kirjattiin ydinkaupungin ylijäämää 3,9 miljoonaa euroa, kun ylijäämä edellisenä vuonna oli 1,3 miljoonaa euroa. Liikelaitosten alijäämiä tilinpäätökseen kirjattiin puolestaan yhteensä 1,4 miljoonaa euroa, kun niiden alijäämä edellisen vuoden tilinpäätöksessä oli 0,5 miljoonaa euroa. Taseyksiköiden ylijäämä oli yhteensä 5,9 miljoonaa euroa. Koko Kuopio-konsernin tulos muodostui 16,4 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi, kun tulos edellisenä vuonna 2,2 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

Varsinaisen toiminnan ja investointien rahavirta on 4,5 miljoonaa euroa ylijäämäinen, kun edellisen vuoden vastaava luku oli 2,4 miljoonaa euroa alijäämäinen.

Kuopion vuosikate poistoista vuonna 2010 oli 120 prosenttia. Kuntien tilinpäätösarvioiden perusteella vastaava tunnusluku on 128 prosenttia. Vuosikate riitti Kuopiossa kattamaan noin 102 prosenttia investointien omahankintamenosta. Kuntatalouden vastaava tunnusluku oli ennakkotietojen mukaan noin 79 prosenttia.

Kuopion velkamäärä asukasta kohden laskettuna pysyi edelleen kuntien keskiarvon alapuolella. Asukaskohtainen pitkäaikaisen velan määrä oli vuoden 2010 viimeisenä päivänä Kuopiossa noin

1650 euroa. Kuntien keskimääräinen velan määrä oli 2005 euroa asukasta kohden. Kuntien keskimääräiset rahavarat ovat kuitenkin suuremmat kuin Kuopion kaupungin.

Kuopiossa oli vuoden 2011 alussa 96 793 asukasta. Väestön kasvu jatkui edellisen vuoden tasoisena lisäyksen ollessa noin 670 asukasta vuonna 2010. Karttulan kunta liittyi Kuopioon vuoden 2011 alussa, jolloin väestö kasvoi 3 498 asukkaalla.

Kuopion työpaikkakehitys oli myönteinen, Kuopiossa on noin 47 000 työpaikkaa, jossa on lisäystä edelliseen vuoteen noin 1 100 työpaikkaa. Työministeriön tietojen mukaan Kuopiossa oli vuoden 2010 aikana kuukausittain keskimäärin noin 5 240 työtöntä. Työttömyysprosentti oli 11,6 prosenttia, joka viidenneksi alhaisin vertailukaupunkien joukossa.

Rakentaminen oli vuonna 2010 Kuopiossa vilkasta ja vuoden aikana valmistui 630 rakennusta, joista asuinrakennuksia oli 260. Asuinrakennuksista 170 oli pientaloja, jotka rakennettiin Saaris-
tokaupunkiin.

Kuopiossa Saaris-
tokaupungissa kesällä 2010 järjestetyt asuntomessut onnistuivat erinomaisesti sekä messujen kannalta että kaupallisesti ja matkailullisesti. Kävijöitä oli noin 158 600. Kuopion ja Karttulan kuntaliitos toteutui 1.1.2011 aiemmin laadittujen suunnitelmien mukaisesti. Karttulan henkilöstö siirtyi henkilöstön sijoitus-suunnitelman mukaisesti kaupungin organisaatioon ja valtuustot hyväksyivät vuoden 2010 aikana esityksen liitosavustuksen kohdentamisesta.

Kunta- ja palvelurakennehankkeeseen liittyen Kuopion ja Suonenjoen kaupungit ovat jatkaneet laaja-alaisen palveluyhteistyön selvittämistä aie-sopimuksen mukaisesti vuoden 2010 aikana.

Kuopion kaupungin palveluksessa vuoden 2010 lopussa oli 5 662 henkilöä, joista liikelaitosten palveluksessa 439 henkilöä ja taseyksiköiden palveluksessa 526 henkilöä. Ydinkaupungin osalta henkilöstömäärä väheni vuoden 2008 loppuun verrattuna 186 henkilöä.

Vuoden 2010 aikana päivitettiin kaupungin strategia vuoteen 2020 ja valmistauduttiin siirtymään asiakaslähtöiseen palvelualuepohjaiseen toiminta-tapaan vuoden 2011 alussa. Toiminta uuden organisaation mukaisena alkoi ja se luo hyvät mahdollisuudet edelleen kehittää kaupungin toimintaa ja toiminnan vaikuttavuutta vastaamaan asiakas-tarpeita. Työ tavoitteiden saavuttamiseksi jatkuu. Kunnan tasapainoisen talouden turvaaminen ja julkisten palveluiden laadun ja saatavuuden varmistaminen edellyttävät vahvaa ja pitkäjänteistä kehittämistyötä. Tulevaisuuden haasteissa menestyminen vaatii kehittämistoimenpiteiden lisäksi valintojen tekemistä kaikilla tasoilla. Onnistuminen ja haasteiden hallinta edellyttävät yhteistyötä eri sidosryhmien välillä.

Kiitän osaltani Kuopion kaupungin kunnallispoliittisia päättäjiä ja kaupungin henkilökuntaa siitä, että vuoden 2010 toiminnalliset tavoitteet pääosin saavutettiin ja talousarviossa asetetut taloudelliset tavoitteet jopa ylitettiin.

Petteri Paronen
Kaupunginjohtaja

KOUVOLAN VUODEN 2010 TULOS ON ENNAKOITUA PAREMPI

Talouden kehitysnäkymät vaikeutuvat lähivuosina Kouvolan kaupungin tilinpäätös vuodelle 2010 on ennakkotietojen mukaan odotettua parempi. Toiminnan tulos ennen varauksia ja rahastosiirtoja on noin 2,8 miljoonaa euroa positiivinen. Tulos sisältää satunnaisia tuottoja noin 2,1 miljoonaa euroa. Vuosikate on noin 19,1 miljoonaa euroa. Vuosikate kattaa poistoista noin 104 prosenttia. Tulosta voidaan pitää olosuhteisiin nähden hyvänä.

Ennakoitua paremman tuloksen taustalla on useampia syitä. **Kunnallisveron tuotto oli jako-osuuden muutoksen takia selvästi odotettua suurempi.** Toimintatuotot olivat arvioitua suuremmat. Kaupunki sai lisäksi ylimääräisiä kertaluonteisia omaisuuden myyntituloja. Tietoisuus talouden haasteista on organisaatiossa parantunut ja henkilöstö on osaltaan kantanut vastuuta talouden tervehdyttämisestä. Toimintakate jäi selvästi talousarvioon varatun summan alapuolelle. Vapaaehtoiset talkoovapaat ovat tuoneet säästöjä.

Hyvästä tuloksesta huolimatta Kouvolan talouden näkymät ovat haastavat. Perusongelmana on edelleen tulojen ja menojen rakenteellinen epätasapaino. Teollisuuden rakennemuutos on heikentänyt Kouvolan tulopohjaa pysyvästi samalla kun väestön ikääntyminen ja lainsäädännön uudet vaatimukset kasvattavat sosiaali- ja terveydenhuollon menoja. Sopeutustarpeen arvioidaan olevan 2016 loppuun mennessä noin kolmen veroprosentin luokkaa, mikäli rakenteellisia uudistuksia ei saada nopeasti liikkeelle.

Verotulojen jako - osuuden muutos positiivinen yllätys

Kunnallisveron tuotto kasvoi ennakoitua suuremmaksi, kun verohallinto muutti viime vuoden lopussa kuntien ja valtion välistä verotulojen jako-osuutta. Muutos yllätti positiivisella tavalla koko kuntakentän. Kouvolan verotulojen toteutuma oli 5,6 miljoonalla yli budjetoidun.

Kaupungin tulokehitys oli muutenkin ennakoitua parempi. Syynä oli mm. omaisuuden myyntitulojen kasvaminen. Kaupungin taksojen harmonisointi ja säädösten uudistuminen ovat vaikeuttaneet toimintatuottojen arviointia. Mm. harkinnanvaraisia tukia ja avustuksia eri kehittämisprojekteihin on saatu arvioitua enemmän. Menokehityksen hallinta on parantunut

Menokehityksen ennakointi tuottaa toimialoille yhä vaikeuksia. Kaupungin toimintakate oli noin 418 miljoonaa euroa, joka alitti peruskaupungin osalta muutetun talousarvion noin 11,6 miljoonalla eurolla. Kaupungin henkilöstömenot säilyivät muutetun talousarvion tasolla. Vuodelle 2010 suunnitellut lomautukset eivät toteutuneet, mutta vapaaehtoiset talkoovapaat paransivat tulosta noin miljoonalla eurolla. Myös ostopalveluissa kertyi säästöä.

Kaupungin nettoinvestoinnit olivat 28,0 miljoonaa euroa. Investointitaso jäi selvästi budjetoitua tasoa alemmaksi.

Velkamäärän kasvu pysähtyi

Kaupungin velkaantuminen jäi ennakoitua pienemmäksi. Velkamäärä oli vuoden lopussa noin 123,2 miljoonaa euroa, ts. 1 398 euroa asukasta kohti. Velkamäärän kehitykseen vaikutti erityisesti investointien jääminen budjetoitua alemmalle tasolle. Suhteellisen alhainen velkataso parantaa tulevien työpaikka- tai palveluinvestointien rahoittamisen edellytyksiä.

Talouden kehitysnäkymät vaikeutuvat

Hyvästä tuloksesta huolimatta Kouvolan talouden näkymät ovat haastavat. Julkisen talouden kestävyysvaje on 10–12 miljardin tasolla. Seuraava hallitus joutuu arvioimaan eri toimenpiteitä vajeen kattamiseksi, eikä kuntatalouteen ole odotettavissa valtion taholta helpotusta.

Väestön ikääntymisestä ja huoltosuhteen heikkenemisestä johtuva kuntatalouden keskimääräinen kestävyysvaje on 2010-luvun loppuun mennessä kolmen veroprosentin luokkaa. Kouvolassa sopeutustarve on teollisuuden rakennemuutoksen, työpaikkamenetysten ja väestötappion takia tätäkin suurempi.

Lyhyellä aikavälillä kaupungin talouteen vaikuttavat mm. kuntasektorin palkkaratkaisut, jotka nostavat v. 2011 menoja keskimäärin 1,3 prosenttia. Sairaanhoidopiiri esittää vuoden 2010 alijäämiä kuntien katettavaksi. Kouvolan osuus vuoden 2010 alijäämästä on noin 2 miljoonaa euroa.

Kuntien yhdistymisen myötä saatujen yhdistymisavustusten viimeinen osuus maksetaan vuonna 2011, jolloin tulot pienenevät 3,9 miljoonaa euroa. Valtionosuuksien kompensatio poistuu 2014 ja tästä aiheutuu noin 2,1 miljoonan euron rahoitusvaje tämän vuoden talousarvioon verrattuna.

Lauri Lamminmäki
kaupunginjohtaja

Pori teki positiivisen tuloksen

(24.03.2011 16:38 / päivitetty 27.03.2011 13:13 Tiilimäki Tarja)

Porin kaupungin vuoden 2010 tilinpäätöksen ylijäämä oli 5,7 miljoonaa euroa.

Merkittävin syy hyvään tulokseen on kaupunginjohtaja Aino-Maija Luukkosen mukaan se, että verotuloja kertyi talousarvioon nähden 9,6 miljoonaa euroa enemmän.

- Verotulojen kasvu on ollut parempi myös muissa suurissa kaupungeissa eli taantuman vaikutuksen jäivät arvioitua vähäisemmiksi, toteaa Luukkosen.

Kaupunginjohtajan myönteisten asioiden kolmen kärkeen yltävät myös positiivinen väestökehitys ja aisoissa pysynyt työttömyysaste. Väkimäärä kasvoi 243:lla ja työttömyysaste oli vuoden lopussa 0,6 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuotta aikaisemmin.

– Takamatkalta tultiin hyvään tulokseen. Veronmaksajien määrän lisäys tietysti omalta osaltaan vaikuttaa verotulojen kasvuun ja on näyttöä siitä, että Poriin muuttavien sosioekonominen status on parempi kuin poismuuttavien.

Uusia organisaatioita ja investointeja

Luukkosen nimeää viime vuoden organisaatioiden vuodeksi eikä syyttä. Porin ja Noormarkun kuntaliitoksen lisäksi tehtiin isoja muutoksia ja uudelleenjärjestelyitä eri osa-alueilla.

Perusturvan yhteistoiminta-alueen toiminnan käynnistäminen on Luukkosen mukaan viime vuoden volyymiltään ja vaikutuksiltaan suurin organisatorinen muutos.

– Perusturvan palvelut koskettavat merkittävää osaa alueen väestöstä ja sen vuoksi on tärkeää, että yhteistoiminta-alue onnistuu tehtävässään, jotta Pori olisi houkutteleva kumppani myös muille satakuntaisille kunnille.

Luukkosen muistuttaa, että Pori 2016 -strategiaan on kirjattu visio 120 000 asukkaan sykkivästä kasvukeskuksesta.

– Luonnollinen väestökehitys tai positiivinen muuttoliike eivät yksin riitä. Visio saavutetaan vain kuntaliitosten kautta, täsmentää Luukkosen.

Viime vuoden suurista investoinneista Luukkosen mainitsee uuden syksyllä valmistuvan uimahallin, Mäntyluodon väylän syventämisen ja Luotsinmäen puhdistamon rakentamisen.

– Väylä valmistuu seuraavien 50 vuoden tarpeisiin ja puhdas vesi on kaikkien porilaisten etu. Luotsinmäen puhdistamo on merkittävä seudullinen ympäristöteko, joka on saanut myös valtakunnallista tunnustusta.

Luotsinmäen puhdistamo oli yksi merkittävin investointi Porissa viime vuonna. Kuva: Vaula Toivonen.

Lainaa alle keskiarvon

Porin lainakanta asukasta kohti oli viime vuonna koko maan keskiarvon alapuolella, mutta on kuitenkin suurempi kuin Satakunnassa keskimäärin.

– Satakunnassa on kolme kuntaa, Rauma, Harjavalta ja Eurajoki, jotka ovat käytännössä velattomia. Tämä heijastuu koko maakunnan lainamääriin.

Tilinpäätös osoittaa Luukkosen mukaan sen, että Pori pystyy tarjoamaan asukkailleen monipuolisia palveluita ja samalla investoimaan merkittävästi.

Tilinpäätöksen keskeisiä lukuja

- * Ylijäämä 5,7 M€
- * Kokonaisverotulot 253,2 M€ (Kunnallisveron osuus 226,7 M€, kiinteistöveron osuus 14,2 M€ ja yhteisöveron osuus 12,3 M€).
- * Vuosikate 29,7 M€ (357 €/asukas)
- * Nettoinvestoinnit -63,5 M€
- * Lainaa 158,3 M€ (1 906 €/asukas, koko maassa 2. 005 €/asukas)

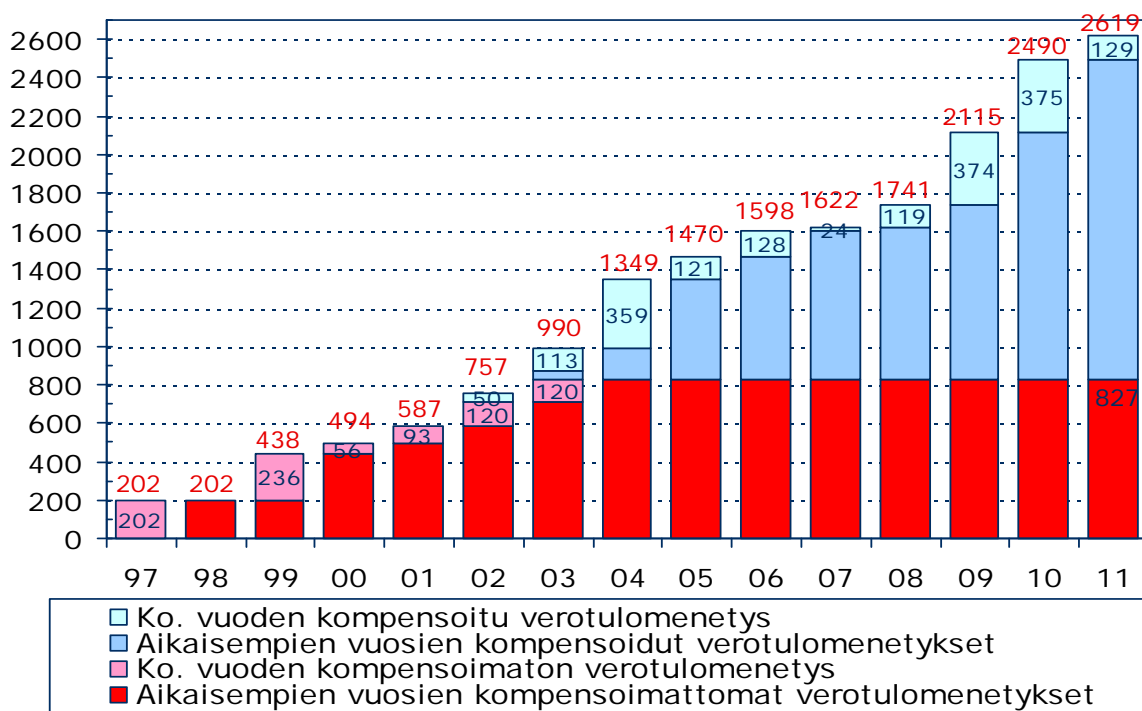
Organisaatiomuutoksia 2010

- * Pori-Noormarkun kuntaliitos
- * Perustuvan yhteistoiminta-alue
- * Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy
- * Länsirannikon Koulutus Oy
- * Ympäristöterveydehuollon yhteistoiminta-alue
- * Porin Palveluliikelaitos

**Liite 3a. Valtion toimenpiteiden vaikutukset kuntien ja kuntayhtymien talouteen
valtion talousarviossa, milj. €, muutokset vuodesta 2009 vuoteen 2010
(Suomen Kuntaliitto)**

	Menot	Tulot	Netto
1. Toiminnan muutokset ja budjettipäätökset			
VM, kuntien yhdistymisavustukset ja investointituki		-28	-28
VM, ylimääräinen valtionosuuslisäys vuodelle 2010		+30	+30
VM, valtion ja kuntien yhteiset tietojärjestelmähankkeet		+5	+5
VM/STM, sosiaali- ja terveyspalvelujen parantaminen:			
– vanhusten henkilökohtaisen avun kehittäminen ja palvelutarpeen arviointi (vammaislainsäädännön toteuttaminen 1.9.2009 alkaen)	+13	+5	-8
– opiskelijaterveydenhuollon ja neuvolapalvelujen parantaminen	+16	+9	-8
– hallitusohjelman mukainen valtionosuuksien lisäys		+7	+7
VM/STM, avo- ja laitoshoidon rajanvedon poistaminen (asiakas- maksut +62, valtionosuudet -62)		0	0
VM/STM, osittainen hoitoraha	+4	+2	-2
VM/STM, mammografiaseulonnat	+2	+1	-1
	Menot	Tulot	Netto
1. Toiminnan muutokset ja budjettipäätökset			
OPM, perusopetuksen laadun kehittäminen	+22	+22	0
OPM, ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijamäärän lisäys	+6	+3	-3
OPM, oppisopimusmuotoisen ammatillisen lisäkoulutuksen opiskelijamäärän lisäys	+4	+4	0
OPM, nuorisotyön avustukset	+1	+3	+2
OPM, vuoden 2006 valtionosuusuudistukseen liittyvä lisäys (teatterit, orkesterit, museot)		+7	+7
OPM, perustamishankkeet		-9	-9
STM, kuntouttava työtoiminta	+2	+2	0
STM/perustamishankkeet		-9	-9
STM, pitkäaikaisasunnottomien tukipalvelut	+1	+1	0
STM, EVO-koulutus		+5	+5
TEM, työllistämistuki kunnille	-9	-9	0
Yhteensä	+62	+51	-11
	Menot	Tulot	Netto
2. Hallitusohjelman mukaiset tehtävien siirrot valtiolle			
VM/STM, elatustuen siirto (1.4.2009)	-24	-24	0
VM/STM, tulkkauspalvelujen siirto (1.9.2010)	-6	-6	0
Yhteensä	-30	-30	0
	Menot	Tulot	Netto
3. Verotuksen ja maksujen muutokset			
– Työnantajan kansaneläkemaksun poisto (yhteisövero +44, indeksikorotukset -70)	-196	-26	+170
– Kiinteistöveron korotus		+50	+50
– Veroperustemuutokset/valtionosuuskompensaatio (perusvähennyksen korotus -170, eläketulon veronkevennys -65, valtion tuloveroasteikon ja työtulovähennyksen muutos -145, työsuhdematkalippu ym. muutokset -5, jaettavan yritystulon ansio- ja pääomatulojaon muutos +10, kompensatio +375)		0	0
Yhteensä	-196	+24	+220
Valtion toimenpiteiden vaikutukset yhteensä	-164	+45	+209

Liite 3b. Arvio veronkevennyksen vaikutuksesta kuntien verotuloihin 1997–2011, milj. € (Suomen Kuntaliitto)

Kuntaliitto
Kommunförbundet

Vuosien 1997-2011 verokevennyksen johdosta kunnat saavat vuonna 2011 2,6 mrd. euroa vähemmän verotuloja, joista kompensoimatta on yli 800 milj. euroa

Liite 4. Heikki Helinin tietokeskuksen sarjoissa ilmestyneet suurten kaupunkien talousarvioiden ja tilinpäätösten yhteenvedot 1993–2009

Heikki Helin, Vyötä ja verotusta kiristämällä. Suurten kaupunkien vuoden 1993 tilinpäätökset. Helsingin kaupungin tietokeskus, Tutkimuksia 1994:8.

Helin Heikki, Velkakierre oikeni. Suurten kaupunkien vuoden 1994 tilinpäätökset. Tutkimuksia 1995:6.

Heikki Helin, Yhteisövero yllätti kunnat. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 1995 ja toiminnoittaiset menot 1994. Helsingin kaupungin tietokeskus, tutkimuksia 1996:10.

Heikki Helin, Laskua odotellessa. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 1996 ja pohdiskelua talouden tunnusluvista vuoden 1997 talousarvioiden perusteella. Helsingin kaupungin tietokeskus, tutkimuksia 1997:4.

Helin Heikki, Kunnallisvero väheni, yhteisövero kasvoi. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 1997, kuntien talousarviot 1998 ja yhteisöveron jako-osuuksien muutos. Helsingin kaupungin tietokeskus, tutkimuksia 1998:5.

Helin Heikki, Heikot vahvistuivat. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 1998 ja talouden taustat. Helsingin kaupungin tietokeskus, tutkimuksia 1999:7.

Helin Heikki, Kaupungit myötäisessä. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 1999, talouden taustat ja kuntien talousarviot 2000. Helsingin kaupunkien tietokeskus, tutkimuksia 2000:3.

Verotulokirjaus vaikeuttaa tulkintaa. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2000. Helsingin kaupungin tietokeskus. Verkkojulkaisu 27.3.2001. ISBN 951-718-598-7.

Heikki Helin, Ei mikään kovin suuri yllätys. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2001. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2002:5.

Heikki Helin, Ahdinkoon ajettu Helsinki. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2002. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2003:9.

Heikki Helin, Verotulot hiipuivat. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2003. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2004: 6.

Heikki Helin, Menokasvu velaksi. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2004. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2005:14.

Heikki Helin, Valtio vei välistä. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2005. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2006:12.

Heikki Helin, Tulorahoitus ei riitä. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2006. Helsingin kaupungin tietokeskus. Tutkimuskatsauksia 2007:4.

Heikki Helin, Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2007. Helsingin kaupungin tietokeskus. Tutkimuskatsauksia 2008:6.

Heikki Helin, Ennen notkahdusta. Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2008.
Helsingin kaupungin tietokeskus, tutkimuskatsauksia 2009:3.

Heikki Helin, Suurten kaupunkien tilinpäätökset 2009: Äkkipysähdys. Helsingin kaupungin tietokeskus, tutkimuskatsauksia 2010:2.